

סוג הבחינה: בגרות  
מועד הבחינה: קיץ תשע"ז, 2017  
מספר השאלון: 006281  
נספח: חוברת דפים ממסכת סוכה

## תלמוד

### מסכת סוכה

### על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

#### הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון — (12×4) — 48 נקודות

פרק שני — (9×4) — 36 נקודות

פרק שלישי — (4×4) — 16 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).  
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

**ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.**

**בהצלחה!**

## השאלות

### פרק ראשון (48 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 12 נקודות).

#### 1. שלוחי מצווה והולכי דרכים – חיובם במצוות סוכה

א. במשנה נאמר "שלוחי מצווה פטורין מן הסוכה".

רש"י: "ואפילו בשעת חנייתן".

בעלי התוספות הביאו מן הגמרא שתי הוכחות לדברי רש"י.

הסבר את שתי ההוכחות של בעלי התוספות. (4 נקודות)

ב. עיין במקור שלפניך, וענה על השאלות שאחריי.

...ונראה דדעת התוס' הוא דעוסק במצווה פטור ממצווה השנית מטעם אנוס, שאנוס הוא מלעשות

מצווה השנייה מחמת טרדת העסק במצווה ראשונה... ולכן כשאפשר לקיים שניהם חייב. ודעת

הר"ן ז"ל הוא דעוסק במצווה הוא פטור גמור, דרחמנא פטריה משאר מצוות בעידנא דעוסק

בראשונה, ולכן פטור אפילו באפשר לקיים שניהם בלא גירעון.

(הרב יעקב ישראל קנייבסקי [הסטייפלר], קהילות יעקב, מסכת ברכות, סימן ט"ז)

(1) "העוסק במצווה פטור מן המצווה" – על פי "קהילות יעקב", כתוב את ההסבר של

בעלי התוספות ואת ההסבר של הר"ן לכלל זה.

(2) מהי הנפקא מינה בין שני ההסברים האלה?

(4 נקודות)

ג. עיין בשני המקורות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

1. ביחס למה שנשאלתי, בעניין היתר אכילה ולינה חוץ לסוכה במסגרת טיולים בחול המועד...

יסוד הדברים בסוגיה שבסוכה כו, ע"א... וכפי שפירש רש"י ("ד"ה "הולכי") על אתר...

והיינו שזיקתו של אדם לסוכתו חייבת להקביל ליחסו לביתו הקבוע אך לא מעבר לזה.

אין עליו חובה לסבול צער או סבל בגלל ישיבתו בסוכה מעבר למה שיש לו במשך שהותו

בביתו, ואינו חייב להיות צמוד לסוכה.

(הרב אהרן ליכטנשטיין, "חיוב סוכה במשך טיול", מנחת אביב, עמ' 575-576)

2. באגרות משה (אורח חיים, חלק ג, סימן צ"ג) הבחין בין טיולים ליציאה למסחר בחול

המועד, שמסחר הוא צורך, ואילו טיולים אינם לצורך אלא רק לתענוג, ולכן אסור לדעתו

לצאת לטיול בחול המועד סוכות ללא סוכה.

(הרב משה פיינשטיין, אגרות משה, מובא בדברי הרב יעקב אריאל, שו"ת באהלה של תורה)

בנוגע לפטור של הולכי דרכים מן הסוכה הזכיר רש"י בפירושו הליכה לצורך מסחר.

בעקבות דברי רש"י יש מחלוקת בין הרב משה פיינשטיין לרב אהרן ליכטנשטיין בשאלה

אם הפטור של הולכי דרכים חל גם על היוצאים לטיול.

הסבר את הסברה של כל אחד מהם. (4 נקודות) /המשך בעמוד 3/

2. מצווה הבאה בעבירה

א. "לולב הגזול... פסול".

(1) על פי הגמרא, כתוב שני טעמים לדין זה.

(2) על פי כל אחד מן הטעמים שכתבת, ציין מהו דינו של לולב גזול ביום טוב שני.

נמק את דבריך.

(3 נקודות)

ב. עיין בדברי הריטב"א שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

"חג הסוכות תעשה לך" (דברים ט"ז, י"ג) – למעוטי סוכה גזולה.

תמיהא מילתא, הא למה לי קרא, תיפוק ליה דהוה ליה מצווה הבאה בעבירה כדאמרינן בקרבן ובלולב?

תירצו בתוספות, דליכא למימר מצווה הבאה בעבירה אלא בדבר הבא לרצות כקרבן ולולב, אבל לא בשאר מצוות. וליתא, כדמוכח בירושלמי גבי מצה גזולה. והתם נמי מוכח קצת דמצווה הבאה בעבירה איסור תורה הוא.

וי"ל דאנן השתא לשמואל קיימינן דלית ליה מצווה הבאה בעבירה בפרק לולב הגזול (סוכה, ל, ע"א), ומשום הכי אצטריך ליה קרא למעוטי גזולה.

(חידושי הריטב"א, מסכת סוכה, דף ט, עמוד א)

(1) הסבר את התירוץ של בעלי התוספות לקושיה "תמיהא מילתא... בקרבן ובלולב",

והסבר את הדחייה של הריטב"א לתירוץ של בעלי התוספות.

(2) הסבר את התירוץ של הריטב"א לקושיה "תמיהא מילתא... בקרבן ובלולב", והסבר

מניין למד הריטב"א ששמואל "לית ליה מצווה הבאה בעבירה בפרק לולב הגזול".

(7 נקודות)

ג. על פי התוספות בסוגיית לולב הגזול, כתוב את דעת שמואל בנוגע למצווה הבאה בעבירה.

(2 נקודות)

3. "כל המצוות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן"

א. (1) על פי התוספות, כתוב שלוש מן הדרכים לברך על ארבעת המינים "עובר לעשייתן".

(2) הסבר מדוע כל אחת מן הדרכים שכתבת נחשבת "עובר לעשייתן".

(6 נקודות)

ב. (1) "דאע"ג דאמרי' בסוף ראוהו ב"ד (ראש השנה, כח, ע"ב) דמצוות אינן צריכינן כוונה

מ"מ בעל כורחו לא נפיק".

הסבר את הקושיה ואת הדחייה של הקושיה שבדברי התוספות האלה.

(2) "והא דלא משני הכא בסוף פירקין".

הסבר שאלה זו של בעלי התוספות. בתשובתך הסבר את קושיית הגמרא

ש"בסוף פירקין".

(6 נקודות)

4. נטילת לולב שבעה ימים במקדש ובירושלים בזמן הזה

א. עיין בשני המקורות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

1. מדינה היא שאר ארץ-ישראל חוץ מירושלים (רמב"ם, פירוש המשנה, סוכה, ג', י"ב).
2. ראיתי לחקור איך הדין בירושלים בזמן הזה אי ניטל מן התורה בו כל שבעה... דאם ירושלים יש לו דין מקדש לענין לולב, בזה פליגי רש"י והרמב"ם.  
... בירושלמי (סוכה, פרק ג', הלכה י"א) מבואר ד"ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" קאי על ירושלים, הרי מפורש כדעת הרמב"ם. ...ומעתה יש לבאר אם גם בזמן הזה יש לירושלים דין זה. וזה תלוי אי קדושת ירושלים קידשה לעתיד לבוא... דלדעת הרמב"ם (הלי' בית הבחירה ו, טז) קדושת העזרה וירושלים קידשה לעתיד לבוא... ולפי זה יש לדון דלולב ניטל בירושלים גם בזמן הזה כל שבעה מן התורה חוץ משבת.  
... "לפני ה'" שייך גם בזמן הזה, דקדושת ירושלים שהוא ע"י השראת השכינה לא בטלה, כמו שכתב הרמב"ם, אם כן מוכח דמצוות לולב נוהג גם עתה בירושלים מן התורה כל שבעה...  
(הרב יעקב עטלינגר, ערוך לנר, ביכורי יעקב, סימן תרנח, ס"ק א')

הרב יעקב עטלינגר קבע "דמצוות לולב נוהג גם עתה בירושלים מן התורה כל שבעה".

הוא ביסס את קביעתו על המקורות האלה: פירוש הרמב"ם למשנה, ירושלמי, והלכות בית הבחירה של הרמב"ם.

הסבר את הביסוס של הרב יעקב עטלינגר לקביעתו זו. בתשובתך הסבר מה למד

הרב עטלינגר מכל אחד מן המקורות האלה. (6 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב שלמה גורן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

לפי שיטה זו של הרמב"ם הרי לא נתבטלה חובת הנטילה כל שבעה בירושלים גם לאחר חורבן הבית... ולמה אפוא היה צורך לתקן לאחר החורבן שיהא לולב ניטל במדינה כל שבעה 'זכר למקדש', הרי עדיין הלולב ניטל כל שבעה במקדש דהיינו בירושלים כמו בזמן הבית?  
... נטילת לולב צריכה להיות "לפני ה'". לאחר חורבן הבית לאו 'לפני ה' היא ירושלים, ואין מצוותה כל שבעה אלא כמדינה יום אחד בלבד. לכן אם לא היה רבן יוחנן בן זכאי מתקין שיהא הלולב ניטל במדינה כל שבעה לאחר החורבן, הייתה הנטילה כל שבעה מתבטלת גם מירושלים, והרי למדו שציון צריכה דרישה וזיכרון למצוותיה שלפני החורבן, לכן התקינו בגללה שיהא ניטל כל שבעה גם במדינה זכר למקדש, דהיינו ירושלים כולה לפי שיטת הרמב"ם.

(הרב שלמה גורן, תורת המועדים, עמ' 448-449)

הרב שלמה גורן שאל שאלה על דברי הרמב"ם שלכאורה אינם מתיישבים עם תקנת

רבן יוחנן בן זכאי.

הסבר את השאלה של הרב שלמה גורן ואת תשובתו על שאלתו. (4 נקודות)

ג. הסבר הבדל אחד בין דעת הרב יעקב עטלינגר לדעת הרב שלמה גורן בנוגע לנטילת לולב

בירושלים בזמן הזה. (2 נקודות) /המשך בעמוד 6/

5. מתנה על מנת להחזיר

א. "ומעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה... והחזירו לרבן גמליאל".

(1) הגמרא למדה ממעשה זה שהלולב של רבן גמליאל היה "מתנה על מנת להחזיר".

הסבר את הלימוד של הגמרא.

(2) הגמרא למדה ממעשה זה ש"מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה".

הסבר את הלימוד של הגמרא.

(3 נקודות)

ב. (1) עיין בדברי הרא"ש שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

וצריך שיתנהו לו במתנה גמורה על מנת שיחזיר, ואחר שיצא בו צריך לחזור וליתנה לו במתנה בשעת חזרה. אבל אם אמר לו יהא במתנה עד שתצא בו ואחר כך יהא שלי כבתחילה, לא יצא בו, דהווי כמו שאול.

(רבנו אשר, רא"ש, מסכת סוכה, פרק ג', סימן ל')

בדברי הרא"ש מתוארים שני מקרים שבהם אדם נטל לולב שניתן לו במתנה על מנת להחזיר – במקרה הראשון האדם יצא ידי חובת נטילת לולב, ובמקרה השני האדם לא יצא ידי חובה.

ציין הבדל אחד בין המקרה הראשון למקרה השני.

(2) הרב אריה לייב הכהן, בעל "קצות החושן" ("הקצות"), חלק על הרא"ש וסבר שגם

במקרה השני האדם יצא ידי חובת נטילת לולב.

עיין בדברי הרב חיים פינחס שיינברג שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

נראה לי בדעת "הקצות" דסבירא ליה דשייך קניין הגוף לזמן אף שמשיר זכות פרטי, והיינו שנותן לו הגוף לחלוטין על אותו זמן ויכול לעשות בו כרצונו אלא שמשיר בהתנינה זכות מיוחדת. וסבירא ליה דזה אינו מגרע בקניין הגוף... ואם כן בכל קניין לזמן, אף דשייר זכות כזה שאי אפשר לכלות הגוף בפועל, מכל מקום חשיב זה קניין הגוף לשעה, ומשום דנותן לו בפועל הגוף לאותו הזמן, והווי זה כמו שנותן לו הגוף להיות שלו לגמרי עד שיוצא בו. אבל לאחר שיוצא בו צריך להחזיר. ונמצא דפעל השירור על הזמן לאחר שיצא בו, אבל עד שיצא בו היה שלו לגמרי להיות יוצא בו, ובוה מובן אמאי חשיב על מנת להחזיר קניין לזמן. והרא"ש סבירא ליה דאם כבר שייר הזכות עכשיו על לאחר זמן, שוב אין זה קניין הגוף, דקניין הגוף צריך להיות עולמי מבלי שירור, דהיינו דהגוף שלו על מכירה וכיליון, דאם לא כן אין זה אלא השתמשות והווי כשאלה.

ולפי זה ל"הקצות" דקניין הגוף לשעה חשיב כשלו על אותו זמן, ומשום דיש לו הגוף על אותו זמן להשתמש בו ולעשות בו כרצונו מלבד כיליון, ולא דמי לשאלה, דהגוף נשאר להבעלים והשואל יש לו רק זכות ושעבוד של השתמשות...

(הרב חיים פינחס שיינברג, טבעת החושן, סימן רמא, ס"ק ד, חלק ג, עמ' 272-273)

לפי הרב חיים פינחס שיינברג, נמק את דעת הרא"ש ואת דעת "קצות החושן".

(9 נקודות)

### **פרק שני (36 נקודות)**

ענה על ארבע שאלות: על שלוש מן השאלות 6-9,

ועל שאלה 10 (שאלת חובה) (לכל שאלה – 9 נקודות).

#### **6. סוכה גבוהה מעשרים אמה; סוכה – דירת עראי**

**א.** על פי הגמרא, יש שלושה טעמים של שלושה אמוראים לפסילת סוכה הגבוהה מעשרים אמה.

הסבר מהי הבעיה בכל אחד מן הטעמים שבגללה שני האמוראים האחרים היו צריכים להציע טעם אחר. (5 נקודות)

**ב.** לפי רבא, סוכה צריכה להיות דירת עראי.

(1) לפי התוספות, מהו גֶדֶר עראי בנוגע לדפנות, ומהו גדר עראי בנוגע לסכך?

(2) הסבר מדוע יש הבדל בין גדר עראי בנוגע לסכך ובין גדר עראי בנוגע לדפנות. (4 נקודות)

#### **7. חזר בו רבי אליעזר**

**א.** (1) "אמר בירא א"ר אמי חזר בו ר' אליעזר".

על פי רש"י, כתוב את ההלכה שממנה חזר בו רבי אליעזר.

(2) בעלי התוספות הקשו ארבע קושיות על רש"י.

הסבר שתיים מן הקושיות.

(6 נקודות)

**ב.** על פי התוספות, כתוב את ההלכה שממנה חזר בו רבי אליעזר. (3 נקודות)

#### **8. דיחוי אצל מצוות**

**א.** (1) הסבר את המושגים "דיחוי מעיקרא" ו"נראה ונדחה".

(2) כתוב דוגמה אחת להדס "דיחוי מעיקרא" ודוגמה אחת להדס ש"נראה ונדחה".

(6 נקודות)

**ב.** במשנה במסכת חולין נאמר בנוגע לכיסוי הדם "כיסהו הרוח חייב לכסות".

על פי רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן, דין זה חל רק במקרה שהדם חזר ונתגלה.

רב פפא למד מכך שאין דיחוי אצל מצוות.

הסבר את הלימוד של רב פפא. (3 נקודות)

9. אגד הלולב

א. פתוב מדוע "אין אוגדין את הלולב אלא במינו" לפי רבי יהודה, והסבר מדוע המנהג של אנשי ירושלים לאגוד את לולביהם בגימוניות של זהב אינו סותר את הפסיקה של רבי יהודה. (4 נקודות)

ב. (1) לפי רבה, האגד של הלולב חוצץ בין הלולב ובין ידו של הנוטל אותו. הסבר את הטעם של רבה.

(2) בנוגע למקרה אחר הורה רבה:

"לא לינקיט איניש הושענא בסודרא דבעינא לקיחה תמה וליכא".  
לפי תחילת הדברים של בעלי התוספות, הסבר מדוע נטילה של "הושענא בסודרא" נאסרה משום "לקיחה תמה" ולא משום חציצה. (5 נקודות)

שאלת **חובה** – ענה על שניים מן הסעיפים א-ג.

10. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) הסבר מדוע נקרא "התלמוד הירושלמי" בשם זה, וכתוב אילו סדרים מן המשנה נידונו בו.

(2) מהי התרומה של הגאונים לקבלה של "התלמוד ה**בבלי**" בכל תפוצות ישראל? (4.5 נקודות)

ב. בהקדמה לחיבור "משנה תורה" הסביר הרמב"ם שחיבור זה נועד לפתור שתי בעיות. ציין את שתי הבעיות, והסבר כיצד פתר הרמב"ם בעיות אלו באמצעות חיבורו זה. (4.5 נקודות)

ג. "כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, לא נִתְּנָה להן אלא כחייטים להוציא מהן סולת, וכפשתן להוציא ממנו בגד" (מדרש אליהו זוטא).  
הסבר את המשל, וכתוב מהו הייעוד של התורה שבעל פה על פי משל זה. (4.5 נקודות)



## פרק שלישי — קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך משנה ממסכת סוכה, דף מח, ע"א, וסוגיית הגמרא בעניינה.

סוגיה זו עוסקת בהכנות של אדם ביום השביעי של חג הסוכות לקראת סיום החג.

למד את המשנה ואת סוגיית הגמרא (היעזר בפירוש רש"י), וענה על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 10.

[הבהרה: על פי רש"י ד"ה "הא לך", בני בבל "לא קים להו בקביעא דירחא". כלומר מכיוון שבני בבל לא

ידעו מתי נקבע ראש החודש בארץ-ישראל, הם היו צריכים לשבת בסוכה גם ביום שמיני עצרת מִסְפָּק.]

## לולב וערבה פרק רביעי סוכה

**מתני'** סוכה שבעה כיצד  
 יגמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל  
 מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני  
 כבוד יו"ט האחרון של חג: **גמ'** אין לו כלים  
 להוריד מהו אין לו כלים אלא כי אשתמש  
 במאי אשתמש אלא אין לו מקום להוריד  
 כליו מהו ר' חייא בר רב (רב) אמר  
 פוחת בה ארבעה ור' יהושע בן לוי אמר  
 מדליק בה את הנר ולא פליגי הא לן והא  
 להו הא תינה סוכה קטנה סוכה גדולה מאי  
 איכא למומר דמעיל בה מאני מיכלא  
 דאמר רבא מאני מיכלא בר ממטללתא  
 מאני משתיא במטללתא:

**מתני' גמר**  
**מלאכול** בשביעי: לא יתיר את  
**סוכתו** לא יתיר אגדים שלה  
 לסותרה דהא כל היום חובתה לישן ולשקן ואי אקלע ליה סעודתא  
 אכיל לה בגווה: **אבל מוריד הוא את הכלים**. ואת המלעות  
 שנשתמש בהן בתוכה כדתיניא בפ' הישן (לעיל דף כח:). היו לו כלים נאים  
 ומלעות נאות מעלן לסוכה: **מפני כבוד יום טוב**. שמראה כמקין  
 עצמו לקראתו למקום שיסעוד שם הלילה: **גמ' אין לו מקום**.  
 אחר לאכול שם (שיוריד כליו ונריך לאכול בסוכה) ציו"ט האחרון:  
**מאי** מה יעשה להוכיח שאינו מוסיף על המנחה לעשות סוכה שמנה  
 ימים: **פוחת בה ארבעה**. טפחים ופוסלה: **מדליק בה את הנר**.  
 דאמרי' (דף כט.) שרגא בסוכה קטנה לבר ממטללתא: **הא לן**.  
 לבני צבל שהשמיני שלהם ספק שביעי דלא קים להו בקביעא דירחא  
 מדליק בה את הנר ולא יפחתנה ויפסלנה לפי שצריך לישב בה מחר:  
**והא להו**. לבני א"י דקים להו בקביעא דירחא ולא יתבי בסוכה  
 בשמיני פוחת: **הסינה בסוכה קטנה**. צהדלקת הנר: **סוכה גדולה**  
**מאי איכא למימר**. דהכי אמרן לעיל (שם) שרגא אמרי לה צמטללתא  
 דאמרי לה לבר ממטללתא ולא פליגי הא בסוכה גדולה כו':

ענה על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. א. כתוב בלשונך מהי הפעולה שאסור לאדם לעשות לאחר ש"גמר מלאכול" ביום השביעי של חג הסוכות, והסבר מדוע אסור לעשות פעולה זו.  
ב. כתוב בלשונך מהי הפעולה שמוותר לאדם לעשות לאחר ש"גמר מלאכול" ביום השביעי של חג הסוכות, והסבר מדוע מותר לעשות פעולה זו.

12. "אין לו כלים להוריד מהו  
אין לו כלים אלא כי אשתמש במאי אשתמש  
אלא אין לו מקום להוריד כליו מהו".  
בציטוט זה מן הגמרא יש שאלה, תמיהה על השאלה וניסוח מחדש של השאלה.  
הסבר את התמיהה על השאלה ואת השאלה בניסוחה החדש.

13. רב חייא בר רב ורבי יהושע בן לוי השיבו על שאלת הגמרא.  
הסבר את התשובה של כל אחד מהם.

14. "ולא פליגי הא לן והא להו".  
א. איזו מן התשובות נוגעת לבני בבל? הסבר את דבריך.  
ב. איזו מן התשובות נוגעת לבני ארץ-ישראל? הסבר את דבריך.

15. "הא תינח סוכה קטנה... מאני משתיא במטלתא".  
הגמרא הקשתה קושיה על התשובה של רבי יהושע בן לוי.  
הסבר את הקושיה של הגמרא ואת התירוץ של הגמרא לקושיה זו.

## בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת סוכה

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תכנית הלימודים.  
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרקים א-ב במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 3-4	—	דף ב, ע"א — דף ב, ע"ב
עמודים 5-9	—	דף כה, ע"א — דף כז, ע"א
עמודים 10-15	—	דף כח, ע"ב — דף לא, ע"א
עמודים 16-18	—	דף לב, ע"ב — דף לג, ע"ב
עמודים 20-21	—	דף לו, ע"ב — דף לז, ע"א
עמוד 23	—	דף לט, ע"א
עמודים 25-27	—	דף מא, ע"א — דף מב, ע"א



# סוכה פרק ראשון סוכה

## ב.

### עין משפט גזירה

א א מ"י פ"ד מהלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טו"ע"ע א"ח סי' מרלג סעיף א: שם  
 ב ב מ"י שם טו"ע"ע שם סעיף א:  
 ג ג מ"י שם הלכה ב סמג שם טו"ע"ע א"ח סימן מל סעיף ב:  
 ד ד מ"י שם פ"ה הלכה יט וסמג שם טו"ע"ע א"ח סי' מרלג סעיף א:  
 ה ה מ"י פ"ו מהלכות שבת הלכה יד סמג עשין דרנ"ג א טו"ע"ע א"ח סי' שג סעיף ב:  
 ו ו מ"י פ"ו מהלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טו"ע"ע א"ח סימן מרלג סעיף ב:  
 ז ז מ"י פ"ו מהלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טו"ע"ע א"ח סימן מרלג סעיף ב:



# סוכה

**סוכה.** ומאי שנא גבי סוכה דתני פסולת ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הדס דתני פסולה ותקנתא דתני דלא פריך לזבול הגזול (לקמן דף ל"ג:) או שהיו ענביו מרובין מעליה פסול ואם מיעטין כשר דלא פריך אלא מסוכה ומבוי שדינן שזה לענין גזבה ושינה לשון משנתו ועוד דגבי הדס אנטריך למיתני תקנתא דס"ד אמרנא כיון (ט) דגזולו בפסול מו לית ליה תקנתא: **דאורייתא תני פסולת.** דאי הוה תני ימעט חיישין דילמא טעי איניש לומר ימעט לכתחילה ויעצד כשרה דוקדק בלשון דלמא אחי לדי איסורא דאורייתא ותני פסולה אע"ג דלא הוי לישראל מעליא כמו ימעט אכל צמזבי דרבנן לא חייש ותנא ימעט שהוא לישראל מעליא כדאשכחן צריש פסחים (דף ג.) שעקס הכחזו כמה אותיות שלל להויליא דבר מגונה מפיו ובקונטרס ימעט משמע חומרלא דרבנן בעלמא ופסולה משמע דאורייתא וצפרק בנה מדליקין (שם דף ק"ב.) דלמריין נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמזבי אגב דתמן כסוכה נקט נמי גבי נר חנוכה פסולה א"ג אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהיתה מדלקת שפילתיה וזה אינו למאן דאמר הלוקה עושה מזוה ואפי' למ"ד הנחה עושה מזוה חיישין דהרואה אומר לזורכו הוא מדליקה כדאמרין גבי הדליקה צפנים והניחה צמון: **אמר רבה אמר קרא דלמא ידעו בו.** קתת קשה לישנא קתת

**סוכה.** ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (י) מפרש פלוגמתייהו: ושאינה גבוהה עשרה. בגמרא (י) מפרש טעמא: שלל דפנות. נמי בגמרא (י) יליף להו: ושחממה מרובה מלמטה. המועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרייה סוכה: **גב' מבוי שהוא גבוה.** מבוי שהוא סתום משלש דדיין וראשו פתוח לרשות הרבים וחצירות פתוחות לו ויואלות ואלות לרשות הרבים הרי הוא רשות היחיד לזני חצירות ואסרו חכמים להוליך מרשות לרשות חצירו בלא עירוב והחצירות כל אחת רשות לעצמה והמבוי רשות לכולן והלחצירו צו שיתוף להשתמך כל החצירות בפת או ציין ולהניח השימוף בלחית מן החצירות. ולפי שאין לו מחילה רביעית וקרוי הוא להיות דומה לרשות הרבים הלחצירו היכר כראשו הפתוח לרשות הרבים או למי זקוף או קורה מכותל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט.** יספיל: אינו לריץ. והתם מפרש טעמא: **סוכה מדאורייתא.** דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנסנית המעשה נאמרה שיעורה מסניי: **תני פסולה.** שייך למיתני זה לשון פסול כלומר לא נעשית כמורה וכהלכה: **מבוי.** דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה בלשם מחיצות ואינו כריך לקורה זו אלא מדרבנן: **אמר רבנן.** סני פסולת. דלא שייך למיתני זה לשון פסול דמאן פסלה קודם שנסנית משנה זו הרי היא חמלה הוראתו ומלמטה: **ואיבעית אימא דאורייתא נמי.** שייך למיתני תקנתא: **סוכה דנפיש מילתא.** ואין דומין תקנותיהו זו לזו וארץ לנשות הלשון לכל תקנה ותקנה כגון בגבוהה ימעט וכשאנינה גבוהה יציה ושאיין לה שלל דפנות יעשה לה ושחממה מרובה היינו סכך הלכך פסיק ומני פסולה דמני למיכללינהו לכוליהו זהך פסולה דקיימא לן (פסחים דף ג.) ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה: **מבוי לא נפיש מילתא.** בלחית משנה: **למען ידעו.** עשה סוכה שישיבה ניכרת לך דכתיב ידעו כי צסוכות הושבת לך עשה לך פסול (שם). **בדאורייתא נמי תני תקנתא.** בעלמא צמזבי דנפיש מילתא (שם). דנפיש מילתא. דקמיין ושאיין לה שלל דפנות ואינה גבוהה עשרה ושחממה מרובה מילתא (שם). פסיק ותני פסולה. דהשתא מני כיול ומי להו כולהו מתא, דאי הוה תני תקנתא לא הוה מני לשרביטו ולמיתניו. דבשאיין לה שלל דפנות צבי למיתני עשה לה דופן, ובשאינה גבוהה עשרה ומיתני יציה, ובשחממה מרובה מילתא יוסף על סוכה, ואמר מר (פסחים ב.) בלחית דך קורה אדם לתלמידו דרך קצרה (שם). דל. סוכה (קטן טו).

### רבינו הגאון

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר. ותני בעירובין מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט מאי שנא מבוי דקתני תקנתא, כלומר ימעט זה הגובה, יורד הקורה למטה מעשרים אמה ויתקן המבוי והוכשר. ולגבי סוכה תני פסולה, לחני נמי גבי סוכה ימעט ושניין סוכה שפסולתה בגובהה מדאורייתא, ונפיש מילתא, תני פסולה, מבוי שהוא מדרבנן כו'. ובאו לבאר מניין כי הגובה פסול במסכה. רבה אמר מהא, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, כל סוכה שאינה ידועה דהיא סוכה דמזוה היא, וזוהיא סוכה. ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שרר בסוכה אלא יודע שרר בסוכה וגוי, וכת' נכי בסוכות הושבתי את בני ישראל, ושייבתי את בני ישראל, ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בסוכה אלא יושב בקומה סוכה אמה משום שאין שם צל מפני חמה. ושני התם דל עשירות קרינן המונעים החמה ונמצא צל סוכה, הכא אם חסר הסכך לא הוה מוצל. רבא אמר מדרבנן סוכה תשבו שבעת ימים, ד' ימים לבד, שמע מינה דירת עראי בעינן, ולמעלה מעשרים אמה דאי דירת קבע היא ואינה דירת עראי, לפיכך פסולה. אבל למטה מכ' אמה דמשכחת לה דעביד איניש דירת עראי אצ"ג דעביד לה מעין דירת קבע כשרה.

לקצוע הנסכרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה ואפילו תימנני לומר דאסור משום גזרת תקרה כי היכי דאמר לקמן צפירין (דף ק"ד.) גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דמסככין צמזבין דאי מכשרת צוה אחי למימר מה לי לנסך צוה מה לי לישב תחת תקרת צימי וצימו דאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא צימו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין דפנות אי עביד להו קצע מ"מ צסככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעביד לה עראי ומיה"ט נמי ניחא לרבי זירא דדריש מדרבנן וסוכה תהיה לכל הא כמי' נמי מזרם וממטר ויביעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא דאי משום דבעינן סככה עראי ו"כ הוה ליה קצע: **כרבי**

**שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה פסחים: יושאין לה (ש) (שלשה) דפנות יושחממה (ז) מרובה מצלתה פסולה: (ג) הנן התם (ז) מבוי שהוא גבוה (ז) מעשרים אמה ימעט רבי יהודה אומר אינו צריך מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא סוכה דאורייתא תני פסולה מבוי דרבנן תני תקנתא ומיהו סוכה כדאורייתא נמי תני תקנתא מיהו סוכה (ד) דנפיש מילתא) פסיק ותני פסולה מבוי דלא נפיש מילתא תני תקנתא מנה"מ (א) אמר רבה דאמר קרא ילמען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דרך בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלטא בה עינא רבי זירא אמר מהכא (י) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה אלא בצל דפנות א"ל אביי אלא מעתה העושה סוכתו בעשתרות קרנים הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל התם דל עשתרות קרנים איכא צל סוכה הכא דל דפנות ליכא צל סוכה ורבא אמר מהכא (י) בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסוכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד כ' אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק כוליהו **עשירות קרנים.** שני הרים גדולים והשפלה ציניהם ומתוך גובה ההרים אין חמה וזרחת שם בשפלה: **דל דפנות ליכא לל סוכה.** שחמה בזה מתחתי' נמצא שמה בטל: **שבעת ימים.** סוכה של שבעה ומו לא דהיינו עראי ודייה במחיצות קלות: **למעלה מעשרים.** כריך לעשות יסודותיה ומחיצותיה קצועין שלל תפול: **עד עשרים אמה גבוהה עושה כו'.** שפיר דמי דודאי יש בכלל קצע עראי והרי עשה כמורה ועל כרחק לא הקפידה תורה על העראי אלא לשם שיעור לתת לך שיעור בגובהה שמהא יכולה לעמוד ע"י יחידות עראי: כוליהו**

(א) כיון טקף עפ"י מ"י  
 (ב) ומתוך צמזביות הוא ע"פ השפלה.  
 (ג) נראה דלמיהו וזוהי.





עין משפט  
נר מצוה

כה:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

(א) פסחים 5:5, ברכות יא.  
טז: כמותו ו: מ"ק טו.  
א) ו"ל לנבא,

תורה אור השלם

1. ויהי אגשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: במדבר טו
2. האנק דם מתים אבל לא תעשה פארך חבוש עיך ונקליך תשים ברגליך ולא תעשה על שפם ולהם אגשים לא תאכל: ושמחיה פאבל יחיד ואחריה ביום מור: עמות ח

הנהגות הב"ח

- (א) נב' מהו דמימא האיל ואמר רבא מלטינר:
- (ב) תוס' דיה משום וכו' אפילו היכל דמשא זמן חיובא דפסח כליל ומיתא זמן יהי נמק:

גליון הש"ס

רש"י דיה מפאי פת מצוה וכו' שהבין משפט בו. עיין טורי אגן ר"ה דף טו ע"כ דיה מיני אדם:

הכי גרסינן בצרייתא בפסוקי ר"ע אומר מישאל ואלנפן היו שנטמאו בנדב ואביהוא ר' יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולין היו לנטר ואם מישאל ואלנפן היו יכולין היו לנטר אלא מי היו עמאי מס מלוה היו שחל שציעי שלהם להיות בערב פסח שנאמר ולא יכלו וגו': ואם נושאי ארונו של יוסף או מישאל ואלנפן היו יכולין היו לנטר. שהרי בלחוד בניסן הוקס המשכן ושני לו שרף אלעזר את הפרה שזיו על עממאי מת שצבן לעשות פסחיהן בטרהה כדאמר במסכת גיטין (דף ס.) שמה פרושית נאמרו ביום ששהוקס המשכן ופרה אדומה אחת מהן ובלחוד בניסן הוקס המשכן והוא ח' למנאס כדקיימא לן (שבת דף פו:) אוחו היום נעל עשר עטרות וכו' מתו נדב ואביהוא הלך מראש חדש ועד הפסח היו יכולין לנטר וקרא אמר ולא יכלו ונושאי ארונו של יוסף נמי כבר עברו עליהם עשרה חדשים ויותר שלא נשאוהו משמנו כבר מורז צראש חדש סיון כדכתיב (שמות יט) ציום הזה צאו מדבר סיני ולא נסעו משם עד עשרים באייר כל שנה הבאה לכתיב ויהי צנה השנית צדהש השני בעשרים צדהש נעלה הענן מעל וגו' ויסעו מהר ה': עמאי מס מלוה. לאו מת מלוה דווקא קאמר דאפי' מתייהו נמי מת מלוה קרי להו דמלוה להמעסק צהן כגון המלווים צפרשת כהניס (ויקרא כג) \* שהכהן מטמא צו: שחל שציעי שלהם. ואע"ג דחזו לאורתא לא אישתרו דקסבר אין שחטין חורקין על טמא שרץ. מכל מקום שמעינן מיניה דעוסק במלוה פטור מן המלוה שהרי נטמאו צמתייהו צבעה ימים לפני הפסח ואף על פי שטומאה זו מעכב על דם אכילת פסחיהן אלמא מלוה קלה הבאה לידך איך רריך לדחותה מפני חמורה העמידה צבא: ולא מעא זמן חיובא. כשנטמאו עדיין לא הגיע זמן אכילת פסח: אצל. קרית שמע דמטא זמן חיובא צמוך החופה והוא ראוי לכך אימא ליחייב: אצל פסח צכרת הוא אימא לא. יטמאו צמת כל שבעה לפני הפסח: לריכא. למיכת ציום ההוא לאשמעינן דנטמאו מוך שבעה דעוסק במלוה פטור מן המלוה: מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל כו'.

ר"ע אומר מישאל ואלנפן היו שהיו עוסקין בנדב ואביהוא ר' יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו כבר היו יכולין ליטאהר אם מישאל ואלנפן היו יכולין היו ליטאהר אלא עוסקין במת מצוה היו \* שחל שציעי שלהן להיות בערב פסח שנאמר יולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ביום ההוא אין יכולין לעשות הא למחר יכולין לעשות צריכא דאי אשמעינן התם משום דלא מטא זמן חיובא דפסח אבל הכא דמטא זמן ק"ש אימא לא צריכא ואי אשמעינן הכא משום דליכא כרת אבל התם דאיכא כרת אימא לא צריכא גופא א"ר אבא בר זבדא אמר רב אבא חייב בכל מצות האמורות בתורה בחון מתפילין שהרי נאמר בהן פאר מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עיך וגו' את הוא דמיחייב אבל כ"ע פטורי יורה"מ ביום ראשון דכתיב ו אחרייתה כיום מור ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב יאבל חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל (א) וא"ר אבא בר זבדא אמר רב מצמעער פטור מן הסוכה האי נמי מצמעער הוא קמשמע לן ה"מ צערא דממילא אבל הכא איהו הוא דקא מצמעער נפשיה איבעי ליה ליתובי דעתיה וא"ר אבא בר זבדא אמר רב יחתי והשושבינין וכל בני החופה פטורין מן הסוכה כל שבעה מ"מ משום דבעו למוחדי וליכלו בסוכה וליחודו בסוכה אין שמחה אלא בחופה וליכלו בסוכה וליחודו בחופה אין שמחה אלא במקום סעודה וליעבדו חופה בסוכה אביי אמר משום ייחוד ורבא אמר משום צער חתן מאי בינייהו איכא בינייהו דשכיחי אינשי דנפקי ויילי להתם למאן דאמר משום ייחוד ליכא למאן דאמר משום צער חתן איכא א"ר זירא יאנא אכלי בסוכה וחדו בחופה וכ"ש דחדו ליבאי דקא עבידנא תרתיה ת"ר חתן והשושבינין וכל בני חופה יפטורין מן התפלה וימון התפילין וחיבין בק"ש משום

דקאמר ליה רחמנא הנני לוקח ממך את מחמד עייך צמגפה וגו' האנק דוס מתיס אצל לא תעשה לא תתאצל עליה פארך חבוש על ראשך שלא כדרך שאר אכלים לפי שאני עושה אותך אוח ומופת לישראל שך עמדין למות מתייהו ואין איש מתאצל עליהם אלמא אצל אסור צתפילין: והני מיני ציום ראשון. דעיקר מררל חד יומא כדכתיב ואחרייתה כיום מר: פשיטא. מאי שנה הא משאר מלוה דאשמעינן רב לעיל דאצל חייב צכל המלוה: צערא דממילא. שהסוכה מנערתו כגון חמה או לניה או סירחא צדצרים צסיקין צהן: מיבעי ליה ליסובי דעפסה. חובה עליו ליישב דעתו למלוה: למיחדי. לשמוח: משום ייחוד. דסתם סוכה היו עושין צגגותיהן ואין דרך ציאה וציאה שם לרצים תמיד מפני הטורח ושמה ירד החתן לעשות לרכיו ויחייח אחר עם הכלה: צער חסן. שהמקום לר ופתחו מלוה סוכה ומלוה ניסואין וכגון ששאר ערב הרגל אצל בתוך שכרות וקלות ראש: וחיבין צקריס שמע. דמלוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים ליישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון משום

מישאל ואלנפן היו. וא"ת ולמאן דאמר פרק ד' מימות (סנהדרין דף נב.) דשריפה ממש הואי שנשרפו גופיהן וכן נמי דריש צמורת כהניס אקרא דותאכל אש אותם אמאי נטמאו וי"ל דשמא שלהן הימה קיימת כאליו נשרפו על גבי קטבלא כדאמר

פרק המפלת (דף נד ס:) מת שנשרף ושלדו קיימת טמא: שחף שביעי שלהן בערב הפסח. מכלא קשה להא דא"ר לוי צילהי הנזקין (גיטין דף ס.) וסס ח' פרושית נאמרו צמותו יוס שהוקס המשכן וקא חשיב פרוש מתיס ופירש שם צקונט' ויהי אטמיס אשך היו עממיס לנפש וגו' ולא יתכן כדמוכמ הכא שהיה צערב הפסח והמשכן הוקס צלחוד בניסן ואפילו לר"ע לא יתכן לפי הספריס דגרסינן צפסחיס צפ' האשה (דף ס:) רב סבר לה כ"ע דאמר מישאל ואלנפן היו שחל שציעי שלהן להיות בערב הפסח ומיהו אותה גירסא ליתא אלא ר' יצחק גרס התם ונראה לפרש פרשת טמאים שדך ונבלה וזו וזה ונדה לפי שהולכרו ליהר על טומאת מקדש וקדשו: משום דלא מטא זמן חיובא ואין להקשות מהא דדרשינן צריס טבול יוס (צמחיס דף ק.) וסס דהולך לשחוט את פסחו מטמא למת מלוה מוללחמותו אפי' לאחר חלות דמת מלוה שאני והא דדייק הכא מצרייתא דקתני למת מלוה נטמאו לא מת מלוה ממש אלא כלומר לקרוניס כדפירש צקונטרס ולאחר חלות הוא דאינו מטמא כדקתני התם אמרת לא יטמא אצל קודם חלות יטמא כדקאמרין התם ציוסק הכא מצרייתא דקתני למת הפסח ונמנו אחיו הכהניס וטמאוהו צעל כחמו אצל קשה (לרצה) דאמר התם ארזי וארזי לאחר חלות כאן קודם ששחטו חורקו עליו כאן לאחר ששחטו חורקו עליו אלמא מטמא לקרוניס אפי' היכא דמטא זמן חיובא (ס) זמן הפסח מאחר שלא שחטו חורקו עליו ואין לומר דהיא גופא ילפינן מחמתן דפטור מק"ש דלמלא שאני ק"ש דלית ציה כרת כדקאמר הכא ולא כהן שמתה פסח דליכא כרת ומטיא זמן חיובא: אין שמחה אלא בחופה. משמע מכלא דאס יא חתן מחופתו אפי' כלתו עמו והולכיס להאכול צבית אחר דאין מצרכין שהשמחה צמעוו ולא צכרת בחופה וצפ"ק דכתובות (דף ו: וסס) אמרינן נמי מצרכין צכרת חתניס צבית חתניס משמע דוקא צמקוס חופה דהוא צית חתניס ומיהו אין ראייה משם דלמלא לאפוקי מדריצי יהודה קא אחי דאמר אף צבית האירוסין מצרכין אותה ורריך לדקדק מה היא חופה דאי צמקוס שצרכו תחלה צכרת ניסואין קרי ליה חופה פעמיס שאפי' צמחוד הערי מצרכין אותה כשהעס מרוצין ואין יכולין ליכנס צבית אלא מקום עיקר ישיבת חתן וכלה קרי ליה חופה ולא מקום העשוי לאקראי צעלמא וסס מצרכין צכרת חתניס כל שבעה: וחיבין בק"ש. כדפירש צקונט' דמלוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון ויכולין ליישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון חתן

שאין לה אלא שלש דפנות וצבש לשחק עם כלתו: פרסי. שמי הרגל קיימא לן צמועד קטן (דף ס:) דאין נושאין נשים צמועד: פטורין מן הפסלה. דבעיא כוונה: ומן הפסילין. משום דשכיחא שכרות וקלות ראש: וחיבין צקריס שמע. דמלוה כוונתה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים ליישב דעתן שעה קטנה כדי לקרוא פסוק ראשון משום



# הישן תחת המטה פרק שני סוכה

## כו.

### עין משפט גזר מצוה

לד א מיי פיד מהל  
קיש הלכה א סמג  
עשין מג טושיע אית סי  
ע טפיק ג:  
לח א טושיע אית סי לח  
טפיק פ:  
לו א מיי פיו מהלכות  
סוכה הלכה ד סמג  
עשין מג טושיע אית סי  
מרג טפיק ח:  
לד א מיי ע טושיע עס  
טפיק ט:  
לח א מיי ע טושיע  
עס טפיק י:  
לח א מיי ע טושיע ג  
טושיע עס טפיק יא:  
לח א מיי ע טושיע עס  
טפיק יב:  
מא י ב ל מיי עס הלכה  
ו סמג עשין מג  
טושיע אית סי מלט  
טפיק יג:  
כב מ ג מיי פיד מהל  
תפילין הלכה טו עו  
סמג עשין כב טושיע אית  
סי יד:  
כג ס טושיע אית סי מ  
טפיק יו:

**התן פטור מקריאת שמע.** טרירד ושאר בני חופה חייבין לית להו להני תנאי העוסק במצוה פטור מן המצוה כדפירש בקובץ וקשיא דאי לית להו א"כ יתחייב חתן כסוכה ומשמע דבחתן פוטור יומר ממ"ק לכך נראה דקסבר חתן אין יכול לכוין דעמו כלל אפי' כפסוק ראשון אבל שאר בני חופה יכולין לכוין ואקריאת שמע לחודיה קאי וזכולוהו אחריני מודי לת"ק: **ומבשר מצות האמורות בתורה.** מנאי דאליטריך למתשע הני אגב דמשגינהו דברייתא קמיתא: **הולכי דרכים ביום.** כל זה נפקא מתשעו בעין תדורו שכסס שאדם צביתו אינו נמנע מללכת לדרך וכן מנטער דפטרו לעיל מן הסוכה היינו מתשעו בעין תדורו דאין אדם דר במקום שמנטער: **וחייבין בליילה.** כשארס לן בליילה צייטו: **פרצה קוראה** אגב. לאו משום דלית ליה לרבא דרשא דתשעו בעין תדורו דברייתא היא לקמן בפירקין (דף סא):

### לעזי רש"י

צינעל"ש (צינעל"ש).  
ירושלם.  
מורשיל"ש. מלוה הפה.

### רבינו חננאל

רבינו חננאל (משך)  
דרגלא, הו גנו ארקתא  
דנחורא, אמרי אן שלוחי  
מצוה אן ופטורין. ת"ר  
שומרי העיר ביום, פטורין  
מן הסוכה ביום וחייבין  
בלילה. שומרי העיר  
בלילה, פטורין מן הסוכה  
בלילה וחייבין ביום.  
שומרי גנות ופרדסים,  
פטורין ביום ובלילה.  
חולין ומשמשיין פטורין  
מן הסוכה. ת"ר לא חולה  
שיש בו סכנה אלא אפי'  
חולה שאין בו סכנה, ואפי'  
חש בעיניו או בראשו,  
וכן הלכה. ואסיקנא חולה,  
הוא ומשמשי פטורים מן  
הסוכה, אבל המשגיח הוא  
לבוו פטור. ואפי' אנו  
מצטער אלא משום בקי,  
או משום סירחא וכיוצא  
בה. פטור. וכל שכן אם  
מצטער דברך שלמעלה  
מאלו. כמה היא אכילת  
עראי שגינה שאוכלין  
חזין לטובה, רב יוסף אמר  
שמים ושיל לגימות, אבי  
אמר כדעיים בר בי רב  
מירי ועייל לבלה. תני חדא  
ישן אדם בתפילין שינת  
עראי אבל לא שינת קבע,  
בדמנחי ברישיה. ישן בין  
קבע בין עראי, בדמנפייס  
סוררא עלייהו. לא קבע  
ולא עראי, בדנקיט להו  
ברידים. תניא הישן בתפילין  
ורואה קרי, אווחו ברצועה

**ואפילו חש בעיניו.** אע"פ שאין צו סכנת עין דסכנת אבר כסכנת נפשות אפילו לחלל עליו את השבת כדמוכח פרק אין מעמידין (ע"ז דף סח). גבי עין שמרדה: **משום בקי.** ואע"פ שצ"ק (דף יא). דרש רבה צו הונא מותרי לישן ככילת מתניא אע"פ שיש לה גג ואע"פ שגבוהה עשרה און הלכה (כ) (כרבה) כדפירשמי ש: **תרתני (או) תרת.** פירש בקובץ שמים או שלש פעמים יתן לתוך פיו מורשיל צלע"ז ויש ספרים שמתו צהן תרתני מלת צערי והכל אחד כדמוכח לקמני גבי לימא תיהו תיובתיה דרז יוסף ואציי דשיעור צית העליעה ככילה ולכסוף מסיק כדעיה לורבא מדרבנן ואילל לללה דזעו מלל פיו דהיינו ככילה ושיעור זה דוקא צפת דפירי לאו צעו סוכה כדמסיק פרק צמרל דימא (דף עט): **ואב"ל שינת קבע** א"א. והא דאמר"י פרק צמה טומנין (שגת דף מט). וס' תפילין לריבין גוף נקי כאליעע צעל כנפיש ואמר אציי שלל יפוח צהן ורבא אמר שלל ישן צהן לאו דשירי אציי לישן דהא אסקר אציי גופיה הכא אלא קאסבר אע"פ שאינו זכיר שגינה כאליעע מניחין כיון דזכיר שלל יפוח דשינה גופיה אינה אלא גזרה שמה יפוח: **הישן בתפילין.** מתוך הלשון משמע דרבי יעקב שרי אפי' שינת קבע דאי לאו הכי צמאי פליגי ו"ל דכולהו מודו צשינת קבע דאסיר ופליגי צמילתיה דרבי נתן דצמון דשירי לישן בתפילין ציוס שאין דרכו לישן שינת קבע וצלילה מולך אפילו לשינת עראי דלמא ממליך וישן שינת קבע ור' יעקב לא חייש דלמא ממליך:

### נטלו

א) לפנינו ש"ס ובר"ר הגי  
טורין מק"ש, ואולי דע"ס  
נפל מדברי רבינו וקצת י"ל  
ע"פ דברי הסו"ר ד"ה חתן  
ד"ר"ק.

**משום ר' שילא אמרו חזן פטור.** מקריאת שמע דטרירד ושאר בני חופה חייבין ולית להו להני תנאי העוסק במצוה פטור מן המצוה: **תגריהו.** הלוקחין מהן כדי למכור ולהמליח לנריך להם: **מכילת.** לליית: **הולכי דרכים ציוס פטורין מן הסוכה ציוס.** כדמכ"ב בסוכות תשבו) כעין ישיבת ציוס כסס של השנה אינו נמנע מלכת בדרך בסחורה כך כל ימות החג שאינו יוס טוב לא הארכיו הכתוב למנוע: **הולכים לדבר מצוה פטורין ציוס וצלילה.** אף על פי שאין הולכין אלא ציוס ומשום דטרירדיה ודאגיס צמחצת המנה ובחיקוייה פטורין מן המצוה: **שלוחי מצוה און.** שצלו לשמוע הדרשה ולהקביל פני ריש גלותא: **ארקסא.** על שפת הנהר: **שומרי גנוס ופרדסין.** אין זיון משם: **בעין פטור.** כדרך שהוא דר כל השנה צביתו הזקיקמו מורה להניח דירתו ולדור כאן כסוכה עם מטותיו וכלי תשמישו ומלעותיו וזה אינו יכול להצילן שם מפני הטורה: **פרעה קוראה לגנב.** משל הדיעט הוא ואף כלן הגנב רואה אותו יושב כסוכה בליילה והוא נכנס וגונב הפירות לרומ אחרת: **כריא דפירי.** כרי של פירות שהוא תמיד לפניו ויכול לשומרו ואין כאן פרעה קוראה לגנב: **רבי יוסי רבינ.** יוסי החכם חריף שדדורו והוא ר' יוסי בן חלפתא: **למגנא צילתא.** ואע"פ שיש לה גג וגבוהה עשרה והוי כאלו חוץ לסוכה: **משום בקי.** צילע"ש: **סרתא דגריגשא.** קרקע צלנה שהיו טוחין בה קרקעית הסוכה: **מלעטער.** שהסוכה מלעטרו: **מרוי או חלם.** שמים או שלש פעמים יתן לתוך פיו מורשיל"ש: **דעטעיס צו צו רב ועייל לללה.** צוקר כשולכין לצית המדרש ודואג שמה ימשכו המלעות וטועס מלל פיו וטמה: **ירדם.** שמה מטפטפו שניה וישן קבע: **אכל לא שנים קבע.** שמה יפוח צהן: **מוסר שינתו לאחר.** אומר לחצרו אס ארדם העירני: **ערביך ערבא לריך.** שמה אף הוא ישכב וישן: **צין צרינו.** דודאי לא ירדם: **רבא אמר.** לשמה ירדם לא חיישין הלך בתפילין שרי וסוכה היינו טעמא דאסור שינת עראי לפי שאין קבע לשינה ואין צה חילוק צין קבע לעראי לענין סוכה שאין אדם אלא מנמנס מעט דיו צבך הלך וזו היא שינתו וגבי תפילין דעטמא שמה יפוח צהס ולאו משום אסור צינת צהס צייס פורתא לא אחי לידו הפחה: **דנקיע להו צידיה.** לא קבע ולא עראי שמה יפוח מידו: **דמנחי צרישיה.** עראי מותר וקבע אסור שמה יפוח: **דפריס סודלא עלייסו.** הניסם אכל מלעותיו צין קבע צין עראי דלל נמנה מורה למלתי השרת: **וראה קרי.** לריך לסלקן מראשו צעוד הקיי עליו: ולא

אלא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן צמניח ראשו בין ברכיו עסקינן רבא אמר אין קבע לשינה תני חדא ישן אדם בתפילין שינת עראי אבל לא שינת קבע ותניא אידך בין קבע בין עראי ותניא אידך לא קבע ולא עראי לא קשיא א"הא דנקיט להו בידיה הא דמנחי ברישיה הא דפריס סודרא עלויה וכמה שינת עראי תני רמי בר יחזקאל כדי הילוך מאה אמה תניא נמי הכי הישן בתפילין ורואה קרי אוחו ברצועה ואינו

# כו:

## עין משפט גר מצוה

מד א טושי"ע א"ח ס"י  
ללא ספק א:  
מה ב טושי"ע א"ח ס"ד  
ספק טו:  
מו ג טושי"ע ס"י רל"א:  
מו ד מושי"ע פ"ד מהלכות  
תפילין הלכה כא סג  
עשין כז טושי"ע א"ח ס"י  
מ ספק טו:  
מה ה ו מושי"ע פ"ו מהל'  
סוכה הלכה ו סג  
עשין מז טושי"ע א"ח ס"י  
מלך ספק טו:  
ב

## רבינו הגנאל

ואינו אוחז בקציצה, פ"י  
היא הטבלא, דברי ר' יעקב.  
ועב. הלכות אומרים ישן אדם שינת עראי, והוא כדי הילוך מאה אמה, אבל שינת קבע יותר מזה [אמר]. אמר רב אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס, והוא שחך נשמי. תניא ר' יוסי אומר הילדים, בומן ששוחותין עמהם, חולצין בן ביום ובין בלילה, ואחר כך נשנים, ואקשינן ש"מ בעל קרי אסור בתפילין, ונתינת מפני שרגלין בטומאה. (ת"ש) [ש"מ] בעל קרי אינו אסור בתפילין. ת"י שכח ושימש מטתו בתפילין, אינו אוחז לא ברצועה ולא בקציצה, עד שיטול ידיו ויוריס מראשו, מפני שהידים עסקניות הן. מעשה שהביאו לרבין יוחנן בן זכאי לטעום התבשיל כו'. תניא לא להחמיר על אלא שרצו להחמיר על עצמן. אבל הלכה, אכול אדם אכילה עראי חוץ לסוכה, והורעה להחמיר על עצמו מחמיר.

# הישן תחת המטה פרק שני סוכה

## מסורת הש"ס

(א) יומא ע"ט, ט [נפטר] שבת קוד: ד"ה שמים יביר [דס], א [ורביע] יבירין, ד [נל ארבע מקומות] דבקיודשין ע: גרש"י ד"ה צי טבי ובתמונת קול. אסור ללכת כ"י לא פירש ועי' בגיטין ד. ט [נעיל כה.].

## תורה אור השלם

1. עד מתי יציל תשכב מתי תקום משנתך; מש"י ו ט

## גליון הש"ס

רש"י ד"ה במשל וכו' דמפרש במקום אחר. עין בתשובת נדע ביהודה מהורהט מנייה ח"ח ס"י כ:

## לעזי רש"י

אלע"ש (אלייני"ש). נישמות.

## מוסף רש"י

העלות לסוכה. כל כניסה לסוכה נקבע בלשון עלייה במקום סוכה, לפי שזרין עשין סוכותין בראש גגן [שבת קנד]. שלשה קולין נהג בו, אחת שלל נטל ידיו אלא מנפה כך ידיו מנפה אלו ולא ציך אחרי (יזחא עט).

ולא יאחו בקציצה. הן תפילין עלמין דפוס מושפן ורלושין ודומה לו זמס' גיטין בהצקין (דף נח). ארבעים סאה קלוזי תפילין: לישן זיוס. מפני ציטול תורה: דמר. רבה צר נחמני: כרב. דמננו למד מדת שינתו שהיה יאן רב זיוס כשיעור זה: דרב כרבי. ורב למדה מרבינו הקדוש שגדל אללו:

ורבי דוד. כך קבל מאבותיו שזו הייתה שינת דוד מלך ישראל: שיאן נשמי. אלז"ש: הוה נייס. זיוס: כמיעל מפומבדייתא לני כוני. \*דמפ' י"ז במקום אחר דהוה שינתא פרכי: הנכנס לישן. שאין כוונתו אלא לישן ואינו מהרהר לדבר אחר: רלח חולץ. תפילין: רלח מניח. לפי שזיוס אין דרכו לשמש עם אשתו ולא לישן קבע: צנינה חולץ. אפי' לשינת עראי דלמלא מימלך וישן קבע: הייליס. צחוריס: לעולם חולץ. ואפי' זיוס: שרגילין צטומאה. קס"ד שמהל יראו קרי שהרהור מלוי צהן: לימא קא סבר רבי יוסי כו'. ומיבעי לן למיעבד כוותיה שהלכה כמותו צרוז מקומות דקיימא לן נימוקו עמונגיטין דף סו. א: שמהל יראו וכו'. והא ודאי אסור לצומן לנהוג צהן קלות ראש: עסקניות הן. ושמהל נגעו במקום הטוינפת: מתני' אונל פחות מפציצה. מאכל פחות מכציצה: נעלו צמפה. לא נטל ידיו אלא כך צמפה ידיו משום נקיות דקסבר פחות מכציצה לא צעי נט"י ולא צעי סוכה ולא צעי צרכת המזון לאחריו דדריש כרבי יהודה (בבב"ב דף מט). ואכלת ושצעת וצרכת אכילה שיש בה צעינה והיינו כצינה אכל לפניו בכל דהו צעי צרכה שהרי נהנה ואסור ליהנות מן העוה"ז בלא צרכה: גמ' מעשה לספור. וכי דרך המדברים להביא אחר דברייהם מעשה הסותר דברייהם דקתני רישאיה אולכין ושומין עראי חוץ לסוכה ומציא מעש' דלעשימ' מצטלין לרין סוכי: ואמרו

פירש בקובץ' משום נקיות ובחנם פירש כן דרבי נדוק כהן הוה כדמוכח פ' מי שמתו (בבב"ב דף ע"ב) וצנוף פרק כל פסולי המוקדשין (בבב"ב דף לו). והיה אוכל על סהרת תרומה וידיים שניות הן ופוסלות את

דבר דבפ"ק לשבת (דף ט"ז). לאפי' פחות מכציצה מקבל טומאה כדמוכח פרק שני דמס' טהרות (מ"א) דתנן אין צו כצינה הוה טמא והכל טהור: ור"א בירך אחריו. סבר לה כרבי יהודה דפרק שלשה שאכלו (בבב"ב דף מט): דלריש ואכלת ושצעת וצרכת אכילה שיש בה צעינה דהיינו כצינה ור"מ פליג ואמר דמצרכין צכית ונראה הלכה כוותיה מדאמר' פרק כילד מצרכין (ס"ג דף לז: ושם) א"ר חייא בר אבא אני ראייתא את ר' יוחנן שאכל זית מליח וצריך עליו מחלה וסוף ועוד אמר' פרק שלשה שאכלו (ס"ג דף מט. ושם) א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לעולם אינו מוציא רביס ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן וכן אמר רב הונא בר יהודה משמיה דרב ומוחק הירושלמי משמע דבצריה לא צעין כזית דאפילו פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון טעונה צרכה לפניה ולאחריה והכי איתא בירושל' צריש כילד מצרכין ר' יוחנן נכס זיתא וצרך לפניו ולאחריה והוה ר' חייא בר אבא מסתכל ביה ואמר ליה ר' יוחנן צבלאה מה את מסתכל בי לית לך כל שהוא ממין שצעה טעון צרכה לפניו ולאחריה אית ליה ומה צריכה ליה מפני שגרעינתו ממעטתו ולית ליה לרבי יוחנן שגרעינתו ממעטתו מה עבד ליה ר"י משום צריה מילתיה דרבי יוחנן אמרה שכן אפילו פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהיא טעונה צרכה לפניו ולאחריה ובהש"ס שלנו יש כעין מעשה זה פרק כילד מצרכין (שם דף

לח: דל"ר חייא בר אבא אני ראייתא את ר' יוחנן שאכל זית מליח וצרך עליו תחילה וסוף א"ל ר' רימניה לר' ירמא היכי צריך ר' יוחנן אזית מליח כיון דשקליה לגרעינתיה צכר ליה שיעורא אמר ליה מי צכרת כזית גדול צעין צינוני צעין זית דאחא לקמיה דר' יוחנן זית גדול הוה דלע"ג דשקליה לגרעינתיה פשי ליה שיעורא והשמתא אי הוה עובדא דהש"ס שלנו היינו הישא דירושל' א"כ חולק על שלנו ולא סמכין עליה מדלח שני ליה משום דצריה הוה אכל שמה שני מעשים היו וההיא דירושל' היה זית שלם ואכלו עם הגרעין דהו צריה אכל ההוא דהש"ס שלנו לא היה בו גרעין שכן קתם זית מליח בלא גרעין הוה ולא צריה צריה הוצרך לתוך גדול היה זית דירושלמי קטן מוזית צינוני היה והרואה להוציא עלמנו מספיקא לרין שיאכל כזית אפילו בצכר שהוא צריה ודוקא לענין צרכה שלאחריה אכל לפניו מצרך אפי' פחות מכזית בכל דבר דלפניו לא צעין שיעור דאסור ליהנות בעוה"ז בלא צרכה כדמשמע מעובדא דר' נדוק דקאמר ולא צריך לאחריו כדפרי' משום דקבר לה כר' יהודה משמע הא לפניו צריך וכן פירש בקובץ' וצרכות צירושלמי בתחלת פרק כילד מצרכין כל שאומר עליו שלם צרכות אומר לפניו המוציא להם מן הארץ וכל שאין אומר עליו ג' צרכות אין אומר עליו המוציא להם מן הארץ הצינון הרי פחות מכזית דאין אומר עליו שלם צרכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא להם מן הארץ הא א"ר יעקב בר אבא לאשאר מיניס נכרעא פ"י לא אחא לחלק בין דבר שיש בו כשיעור לדבר שאין בו כשיעור אלא אחא לחלק בין פת לאשאר מאכל של חמשת המינים כגון מעשה קדירה שאין מצרכין לאחריו ג' צרכות וכן כוצא דארעא ופת הבאה בציטין כי לא קבע סעודתיה עליה ופת אורז ודומן שאין מצרכין אחריהם שלם צרכות אין אומרים עליהם המוציא להם מן הארץ ואע"ג דבב"ב כילד מצרכין (שם דף לו. ושם) נפקא לן צרכה בתחלה כק"ו מבסוף כשהוא צעב מצרך כשהוא רעב לא כ"ש מ"מ לא שייך למימר דיו וצמשהו מצרך בתחלה אע"ג דלא מצרך צנוף דאותו ק"ו אינו אלא גלוי מלתא בעלמא דצרכה לפניו לאו דאורייתא כדתנן פרק מי שמתו (שם דף כ:): צעל קרי על המזון מצרך לאחריו ואינו מצרך לפניו וכן צפ' היה קורא (שם דף נח. ושם) תניא הפועלים שהיו עושין מלאכה אכלו בעל הבית אולכין פתן ואין מצרכין לפניו אכל מצרכין לאחריה שמי צרכות ולענין שמהי נראה שמצרכין אכזית יין על הגפן ועל פרי הגפן אע"ג דלגבי יוה"כ לא הוה שיעור חשוד צפחות ממלא לוגמא כדאמר פ' צמרא דיומא (דף עג. ושם) לא ילפינן מיניה צרכת היין לאחריו מדע דלענין אכילה הוה שיעורא זיוס הכפורים כמותם ולענין צרכה מייחזי לאחריו צכית דהלכה כרבי מאיר כדפרישית ואית למ"ד לענין קידוש דא"י מלא לוגמא הלך לצרך אחריו נמי יכול להיות דלא צעי מלא לוגמא ומיהו קצת היה נראה לדקדק דמודי ר' מאיר בשמיה דצעי כצינה דבפרק שלשה שאכלו (בבב"ב דף מט. ושם) דריש ר"מ ואכלת זו אכילה ושצעת זו שמהי ואכילה צכית ור' יהודה דריש ואכלת ושצעת זו אכילה שיש בה צעינה ואי זו זו כצינה ובין דנפקא לן לר"מ שמהי מושצעת א"כ צעי כצינה דלא הוה צעינה צפחות ושמהי לחלק בין צין שמהי לאכילה דלמלא שצעה בשמיה הוה צפחות מכציצה וכל הני שיעורין דרצנן ניינה כדמוכח פרק מי שמתו (שם דף כ: ושם) דאמר' הכא צמאי עסקין דאכל שיעורא דרצנן ולענין צרכה דלאחריה לא מנינו שום שיעורא אלא כזית לר"מ וכצינה לר' יהודה וקרא אסמכתא בעלמא דמדאורייתא צעין שצעה גמורה והא דאמר' פרק שלשה שאכלו (שם דף מט.) שמעון בן שטח לגרמיה הוה דעבד משמע דאינו מוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל כזית הא צכית דגן מוציא אע"פ שהמלך והמלכה מסתמא אכלו כדי שובען לא דמי גדול דרצנן לקטן דרצנן דלא מפיך דאורייתא דהא גדול אפילו לא אכל כלל היה רחוי (להו) להוציא אחרים וכן פירש שם בצננות: ואמרו



















# לולב הגזול פרק שלישי סוכה

## לג.

### עין משפט גזר מצוה

לא א תושיע אורח ספי  
 תרמו ספיך ח:  
 לב ב ג מיי פייז מהל  
 שטימה הל' ז סמג  
 עשין פד תושיע יודי ספי  
 כח ספיך יא:  
 לג ד מיי פייז מהלכות  
 לולב הלכה ו סמג  
 עשין מד תושיע אורח ספי  
 תרמו ספיך ח:

### תורה אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום  
 הראשון פרי עץ הדר  
 פפת תמר ויבנהו עץ  
 עבת וערבי נחל  
 ושמחתם לפני יי'  
 אלהיכם שבעת ימים:  
 ריקא כג מ
2. ולקחתם אגרת אוזב  
 וטבלתם בדם אשר פסך  
 והנחתם אל המזבח  
 ואל שתי המזבחות  
 אשר הם בקרף ואתם  
 לא תצאו איש מפתח  
 ביתו עד בקר:  
 שמתו כב
3. עין ומרת יה יהודי לי  
 לישועה זה אלי ואנוהו  
 אלהי אבי וארמנותה:  
 שמתו טו ב

### רבינו הגאון

באסא מצראה, שעליו  
 צריך וקיימי שבעה בקינה,  
 ונתיי' מינייהו דאינו  
 רובא ונשתיירי לתתא, כיון  
 דקרינא ביה כמות כשהו,  
 ואינו' דאינו מישטא.  
 פשיטא, סדיא כיון  
 דקרו ליה אסא מצראה,  
 עב לוי הוה, קמיל עץ  
 הכא הוה דכתיב וכל  
 מקום תיר יבשו רוב  
 עליו ונשתיירי בו ג'  
 בדין עליון לחיים נבחר.  
 אמר רב חסדא ובראש כל  
 אחד ואחד, נקטת ראשו  
 של הדס פסול, עלתה  
 בו תמרה כשר, עלתה  
 ביום טוב מאי, ואמרין  
 מאי קמביעיא ליה, יש  
 דיתוי עבר וליקט קדשים  
 דאם נראה ונראה תראה,  
 כיון שנראה נראה, או  
 דלימא כיון שחזר ונראה  
 כשר, דאם חזר לכשרותו,  
 ואמרין תפשוט ליה מהא  
 דרב פפא אצל אצל  
 מצות, ואמרין היא גופא  
 מיכיעא ליה, הא דרב פפא  
 פשיטא ליה דאין דיתוי  
 אצל מצות לא שנת לקולא  
 ולא שנת לחומרא, או  
 דלימא לחומרא פשיטא  
 ליה לקולא מספקא ליה.  
 דיתוי למישטא מהא  
 דתניא עבר וליקט קדשים  
 מן ההדס פסול דברי ר'  
 משעתן בן צדוק, וחכמים  
 מכשירין, ואסיקנא לא  
 דכילי עלמא אין דיתוי  
 אצל מצות, ולולב צריך  
 אגד, ובמילף לולב מסוכה  
 פליגי כו, עד והכא בלולב  
 צריך אגד, ובפלוגתא דהני  
 תנאי, דתניא לולב בין  
 אגוד בין שאינו אגוד  
 כשר, ר' יהודה אומר  
 אגוד כשר שאינו אגוד  
 פסול, ואסיקנא כמאן  
 אולא הא דתניא לולב  
 צריך לאגוד, לא אגוד  
 פסול.

**ואימא** הכי נמי. תימה מאי ק"ד למיפסליה משום שם לוי  
 מנידי הדס כמידי צקרא הא אפי' הידוף מכשירין אי  
 לאו משום דכתיב דרכיה דרכי נועם:

**נקטם** מערב יו"ט ועלתה בו תמרה ביו"ט מהו. אף על פי  
 שצקונטרס הזכיר נראה ונדחה הא  
 להכא דחוי מעיקרא הוא כיון  
 דמתחלת יו"ט לא חוי דכמוכח לקמן  
 גבי אשחור מעיו"ט והיי דגבי קדשים  
 פשיטא לן לדחוי מעיקרא הוא דחוי  
 גבי מפריש נקבה לפסחו צפ' מי  
 שהיה טמא (פסחים ד' זט. ושם) וגבי  
 צהמה של שני שחפס"ק צפ"ק דזבחים  
 (ד' י"ב ושם) וצפ"ק דקדושין (ד' ז. ושם)  
 גבי מנזה מיבעיא לן וכי תימא הא  
 דאסקינן גבי אשחור תפשוט לדחוי  
 מעיקרא לא הוי דחוי לא דמיין להכא  
 כדפרישנא לעיל דשאי תחס דזידו  
 ללקט ופאי צקדים נכשירין מהי"ט  
 במסכת זבחים פ' כל הפסולין (דף נז:  
 ושם) דתנן גבי קבל הכשר ותנן לפסול  
 יחזור לכשר ופריך בגמ' וליהוי דחוי  
 ומשיי רב אשי כל שצידו לא הוי דחוי  
 ומייה לא לגמרי דמי לאשי יניח דלא  
 נראה ונדחה הוא ולקמן דציקין גלגלת  
 תפשוט מיני' נראה ונדחה חזר ונראה  
 אע"ג דצידו ללקטן וכן כההיא דהפריש  
 קרבן והמיר דת דצידו לחזור ופסילו  
 הכי אמרינן פ"ק דזבחים (ד' י"ב: ושם)  
 הואיל ונדחה ידחה עוד אמר צבוחים  
 פרק קדשי קדשים (ד' נט. ושם) כל  
 הקדשים שנשחטו עד שלא נפגס  
 המזבח ואח"כ נפגס המזבח פסולין  
 דהואיל ונדחה ידחה אע"פ שצידו  
 לתקן וצריך לחלק בצדדים והא דמדמי  
 הכא הוה דכתיב וכל שצידו גלגלת  
 מכל מקום היה לו לחשו דחוי הואיל  
 ונפטר מלכותו לא נתחייב להוציאו מן  
 הדחוי כדי לחזור ולכסות והא דמיימי  
 לימא כמנאי מעבר ולקטן הוה מני  
 לדחוי דמ"ד תחס אין דחוי משום  
 דצידו לתקן אצל הכא דאין צדו  
 לתקןשדחוי: **והכאבמביעיא**  
 מסוכהבמביעיא. והוהמנילאשמועין  
 פלוגתמיהו צליקטן צהימר כגון מערב  
 יום טוב לאמר שאלמדן והא דנקט  
 פלוגתמיהו צליקטן כתיבין ציו"ט  
 לאשמועין דאפילו הכי תמניין מכשירין  
 דאין דחוי:

**שנים**  
 לכם ביום הראשון וכתוב התם<sup>2</sup> ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן  
 אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר ד' לולב<sup>3</sup> מצוה לאגודו  
 ואם לא אגודו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגודו אמאי כשר אי רבנן מאי  
 מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום<sup>3</sup> זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו  
 מרובין:<sup>4</sup> אמר רב חסדא דבר זה ר' רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעורו  
 לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (א) א"ל רבא  
 שנים  
 אצל מצות, ולולב צריך  
 אגד, ובמילף לולב מסוכה  
 פליגי כו, עד והכא בלולב  
 צריך אגד, ובפלוגתא דהני  
 תנאי, דתניא לולב בין  
 אגוד בין שאינו אגוד  
 כשר, ר' יהודה אומר  
 אגוד כשר שאינו אגוד  
 פסול, ואסיקנא כמאן  
 אולא הא דתניא לולב  
 צריך לאגוד, לא אגוד  
 פסול.

כשר. אי כר' יהודה כי לא אגודו אמאי כשר, ואי רבנן מאי מצוה, לעולם כרבנן, ומצוה משום זה אלי ואנוהו. פ"סבא או שהיו ענביו, פ"י פירוטיו מרובות מעליו פסול.

**אסא מנראה**. גדל על המיזר של שדה ומתוך שיש לו מקום פנוי  
 הוא משבית ומנלית. לישנא אחרינא אסא מנראה הדס מנרי:  
**שלשה זדי עליו לחין**. שלשה זדין וזבל זד וזבל שלשה עליו לחין  
 דצבצירי משלשה עליו לא הוי עצות: **ונראה כל אחד**. שיהו עליו  
 הלחין צראשי הצדים אצל צלמאנטס

לאו הדך הוא: **ועלמה זו סמרה**.  
 כמין תמרה כעין הנמלץ בעלי ערבה  
 פעמים בעליון צדוק כמין פרי ירוק  
 ולזבעין זו הנשים לעיפיהם: **ועלמה**  
**זו סמרה ביום טוב**. משנאגד דנתלוש  
 נמי סלקא ביה: **יש דחוי אצל מצות**.  
 כלומר<sup>5</sup> נהוגת מורת דחוי אצל מצות  
 כשם שנהוגת אצל קרבנות דאם נראה  
 ונדחת משנשחט<sup>6</sup> אמרת ידחה דמו  
 לא הדך חוי הכא נמי הואיל ונדחה  
 כשנקטס טו לא הדך מניחו בעליית  
 תמרה. והשתא לא דייק צדו דחוי  
 מעיקרא לנראה ונדחה דהאי דנקטס  
 מעיו"ט לא נראה מעולם: **כסאו**.  
 אדס לדס חיה או עוף: **לא שנו**.  
 דכספו הרוח חייב לכסות אלא שחזר  
 ונתגלה: **הואיל ואידחי**. על ידי הרוח  
 מיכיו של מנזה כדקלמך דכי לא  
 נתגלה פטור מלכסות: **אידחי**. לעולם  
 ואפילו נתגלה: **ואמר רב פפא** גרי:  
**דרב פפא גופיה**. האי דיוקא דרב  
 פפא מיבעיא לן לר' ירמיה: **מיפשט**  
**פשיט ליה**. לתנא דתנא כסוה הרוח  
 חייב לכסות דאין דחוי: **לא שנת**  
**לחומרא**. כי הכא דמתחייב ליה צביקיו  
 משום טעמא דאין דחוי: **ולא שנת**  
**לקולא**. כי הוה דר' ירמיה דאי  
 אמר<sup>7</sup> אין דחוי הוי כשר ואם יש דחוי  
 או פסול ואמר<sup>8</sup> אין דחוי ומכשירין:  
**הו דלמא מספקא ליה**. לתנא ומכשירין  
 לחומרא הוא דמתחייב ליה צביקיו שמא  
 אין דחוי: **אצל לקולא**. כגון לענין  
 תמרה: **לא אמרינן**. אלא פסלינן  
 שמא יש דחוי או אין דחוי: **עבר**  
**ולקטן**. לעינני הדס שהיו מרובין  
 מעליו ותנן ג':: אס מיעטן כשר ואין  
 ממעטין ציו"ט משום שבות שדומה  
 למתקן כלי ומכשירו ואם עבר ומיעטן  
 פסול כדמפרש טעמא הואיל: **סבדו**.  
 צנן דזי מדרשא דצנו למימר דהך  
 פלוגתא ציט דחוי ואין דחוי היא:  
**דכ"ע**. רבנן ור' אלעזר בר' דקוק:  
**לולב אין לריך אגד**. ולא שייך ביה  
 עשיה ללוקי טעמא דר' אלעזר  
 דפסל משום תעשה ולא מן העשוי  
 בפסולות ואינו' לריך אגד אפי"ה משום  
 תעשה ולא מן העשוי לא מיפסיל דהא  
 לתקן דחוי כפסול קרבן  
 הוא דלמרינן (שם). עבר  
 וליקטן. עבר על דברי  
 חכמים שאמרו אין ממשעין  
 ציו"ט וליקטן ציו"ט (שם) וכו'  
 (א). לא ילפינן לולב  
 מסוכה. לפסול ביה לא  
 העשוי, אלא אינן אצל  
 לנדרו, ואין אדס דן גזירה  
 שהי מנלמו אלא אס כס  
 למדו מרבו ורבו מרבו עד  
 למא דכתיב ושמא מקלסיה  
 הללו לא לנדרו מירבה שהי  
 נכתבו (שם) וכתיבין בסידור  
 (ש"ס י"ט רנ"ג).

### גליון הש"ס

גמ' יש דחוי אצל מצות.  
 עין סטיה דר' טו ע"כ  
 חוס' דר' נחמנא:  
 שם א"ר רב הו רבינו  
 הגדול אמר. כעין זה  
 לקמן דף נ"ע"ב:

### מוסף רש"י

אלא שחזר ונתגלה.  
 לאחר שפסקו הרוח אצל חזר  
 אצל לא חזר  
 ונתגלה פטור מלכסות.  
 דהא מסיקה ועמד הוא  
 (חורין כו). כי חזר  
 ונתגלה אמאי חייב  
 לכסות. הא אידחי לא  
 כשפסקו הרוח, כיון דכל  
 זמן שלא נתגלה פטור  
 מלכסות אידחי ליה מכיון  
 (ש"ס י"ח). דהא כסוה  
 ונתגלה פטור מלכסות  
 (חורין כ"ט). אין דחוי  
 אצל מצות. אין אמרינן  
 דחוי אצל מצות, וכי  
 לתקן דחוי כפסול קרבן  
 הוא דלמרינן (שם). עבר  
 וליקטן. עבר על דברי  
 חכמים שאמרו אין ממשעין  
 ציו"ט וליקטן ציו"ט (שם) וכו'  
 (א). לא ילפינן לולב  
 מסוכה. לפסול ביה לא  
 העשוי, אלא אינן אצל  
 לנדרו, ואין אדס דן גזירה  
 שהי מנלמו אלא אס כס  
 למדו מרבו ורבו מרבו עד  
 למא דכתיב ושמא מקלסיה  
 הללו לא לנדרו מירבה שהי  
 נכתבו (שם) וכתיבין בסידור  
 (ש"ס י"ט רנ"ג).

(א) נראה דכ"ר דרבינו אמר אפי' ש"מ היא אסא מנראה כשר להשענא.



המשך הנספח בעמוד הבא.





המשך הנספח בעמוד הבא.





המשך הנספח בעמוד הבא.



עין משפט  
נר מצוה

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

קמ"א מ"י פ"ב מה"ג  
שנתנה הלכה:  
ק"ב מ"י פ"ב מה"ג  
לולב הלכה י' סוכה  
שעין מד טו"ש"ע א"ח ס"י  
מנה ט"ף ג' וס"י ממנה  
קמ"ב פ"ג:  
קמ"ג ג' ד"מ"י ט"ס טו"ש"ע  
קמ"ד פ"ג:  
קמ"ה ה' מ"י פ"ב מה"ג  
מפלה הלכה ה' סוכה  
שעין י"ט טו"ש"ע א"ח ס"י  
ט"ז ט"ף פ"ג:  
קמ"ו ג' מ"י פ"ב מה"ג  
מפלין הלכה ז' סוכה  
שעין כ"ג טו"ש"ע א"ח ס"י  
כ"ד מ"י ט"ס ט"ז טו  
סמ"ג ט"ז טו"ש"ע  
א"ח ס"י מד:  
קמ"ז ח' מ"י פ"ב מה"ג  
מפלה הלכה ה' סוכה  
שעין טו"ש"ע א"ח ס"י ט'  
ט"ף פ"ג:  
קמ"ח ט' מ"י ט"ס ט"ז  
מה"ג לולב ל"ב כ"ד  
סמ"ג ט"ז טו"ש"ע א"ח ס"י  
שעין וס"י מנה ט"ף פ"ג  
ה"נה"ה:

עד עלם עד (6) עלמו של יוס. כל היום קרוי עלם היום: וקסבר  
עד ועד בגלגל. ולא דריש עד ולא עד בכלל להמירו בהאיר מורח  
כי ליכא עומר והכי מתקומי קראי אין עומר עד עלם ועד בכלל  
יש עומר עד הביאכם: והא מיוגל פליג. רבי יהודה עליה שמצינו  
שמתנה רבי יהודה זדורו על תקנת  
רבי"ז למה תלה הדבר זעמור דמשמע  
לעשות סייג צא והלא מן התורה הוא  
אסור: דרש. המקרא על ועד  
בכלל: והסקין. לפי שהיו רגילים  
לאכול חמץ ממנות ולהלן כשהיה הבית  
קיים עד עכשיו הוטרף לתקן:  
בתנ"י י"ט הראשון נו'. דלמרינן  
לקמן (דף מג.) לדומה מלוא לולב  
שבת צייט הראשון לצדו: מולינין  
אם לולביו. מערב שבת: שהוליא  
בשרוס. בשרוס מלוא שהיה טרוד  
במלוא ומחשב ועסוק וממהר לעשותה  
ומתוך כך טעה ושכת שהיא שבת  
וקסבר רבי יוסי טעה בדבר מלוא  
ושגג בדבר כרת פטור מקרבן:  
גמ' מנא הני מילי. דלון אדם  
יוצא בלולבו של חבירו: לנס משלם.  
משמע: למה לי למימר החזירו.  
מה אלו למידן מחזרה זו דלאתקין  
מנא למיתנייה במתני': או קמ"ג  
ד"ג ע"מ שיחזירוהו לו נתנו להם  
ואפ"ה הויה מתנה עד שילאו זו:  
החזירו לו יאל. דמתנה על מנת  
להחזיר מתנה היא והרי החזירו לו  
אלא אם לא החזירו אגלאי מלמא  
דמיעיקרא גזול הוא צידו: ה"ג למה  
ליה למימר שלקחו באלף זוז להודיע  
כמה מלוא חציבות עליהם: הוה  
מלני ביה. כשהיה מתפלל היה לולבו  
צידו מרוב שיבתו עליו היה מתפלל  
זו: לא יאחו אדם כי יוספל.  
מפני שטרוד הוא במחשבתו שלא יפלו  
מידו ויחזרו ואין דעמו מיושבת עליו  
במתלתו: לא יישן כהם לא שינה  
קבע ולא שינה עליה. שמה יפלו  
מידו והכי אוקימנא ליה בהישן (נעיל  
דף טו.) דהא דקמני לא קבע ולא  
עראי דנקיט ליה צדיה: סנין.  
מתירא שמה יפול ויתקע לו ברגלו:  
וקערה. מליאה: ומעוט. שלא  
יתפרו: וכבר. שחם יפול היא  
נמאס: למו מלוא שינו. לאוחזן  
והויין עליו למשא לפיכך טרוד במשא  
וכבר עליו משאם ושמירתם: פאל.  
נעילתה ולקחתה מלוא היא ומתוך  
שחציבה מלוא עליו אין משאה  
ושימורה כד עליו ולא טריד: קורא  
בסורה. ריך להניח הלולב לפי  
שגולל ס"ת ופוחמו: נכנס לנים  
המדש. טריד צשמעתא ויפול מידיו:  
לא

הגהות הב"ח  
(א) רש"י ד"ה עד עלם עד  
עיצומו של יוס:

רבינו הגאון  
חלוקת ר' יהודה על רבן  
יוחנן בן זכאי במסכת  
מנחות. ואסקינא לרבן  
יוחנן בן זכאי אסור  
לאכול החמץ בששה עשר  
בניסן היום כולו. והאידיא  
לא אכלינן אלא באורחא  
דשיבירי נהי תמימי.  
ומאי התקין דקיימי במתני'  
דרש הקרא והתקין.  
ומאי ביהוה שבת הראשון  
מנא לו. דהרי ולקחתם  
לכם. משלכם. להוציא  
את הגזול והשואל. אלא  
אם כן נתנו לו במתנה  
כאשר נתן רבן גמליאל  
לא ר' יהושע כו. ואסיק  
כי הוה דאמר רבא הולך  
אתרוג זה במתנה על  
מנת שתחזירוהו לי. החזירו  
בו ובמנחתו תחזירוהו לי.  
וכן הלכה. אמר רב בר  
אמי[מ]ן אבא הוה מצלי  
ולולבו בידו. ומתביעין  
עליה מיהא לא יאחו אדם  
תלין בידו וספר תורה  
בבורה ויהפיל בו, ואמר  
שמאל סנין וקערה כר  
ותינוק כיוצא בהן. כלומר  
אסור לו להתפלל ואלו  
בידו. ושנין. הללו לאו  
מצוה. אבל לולב כיון  
דכונה הוא לא טרודין ביה  
שבי. תניא אמר ר' אלעזר  
בר' צדוק כל היה קבוע  
בני ירושלים. נכנס בכנסת  
ולולבו בידו. קורא כנסת  
ומתפלל ולולבו בידו.  
קורא בתורה או נושא את  
פניו. מניחו על התקיעה.  
פישקא ר' יוסי אומר כי  
טוב הראשון של חזן שחל  
לחיות בשבת. שכת הוציא  
הלולב בשרוס הרבים  
מפני שהוציא  
ברשת. אמר ר' אמי

גליון הש"ס  
גמ' במת מצות חביבות.  
שעין צייק דף ט ע"ב מוס'  
ד"ה אלימא:

מוסף רש"י  
אמר ר' יהודה. גספיני  
ולא גספיני אמר לו  
ר' יהודה. שמי לא  
לכא ממינו. אכל מתה  
בזדורו על תקנת רבן  
יוחנן בן זכאי ואמר מה  
מידו חמץ ר' יוחנן בן  
זכאי והלא מן הסורה  
אסור (ד"ה ק): אל. אמר  
ר' יהודה למת דמתי'  
(מנחות טו.). מדרבנן  
קאמר. למה הוה צד  
לגור עליו משום שהוה  
טעם לנעיל דמשא יניה  
(ד"ה ט). דרש והתקין.  
דרש למה המקרא והתקין  
שינה אסור. לפי שעד  
עכשיו היה היתר בדבר  
משקר עומד שהשומר  
מתיר (סו.). החזירו יצא.  
ליגלאי מילתא למפרע  
דהויא מתנה מעיקרא.  
שהי קיים עמה מנא.  
שמתנה היתה מליה  
בתנאי ותקיים (שב"ס  
ב"ב קלד.). לא החזירו.  
אלא מכחו ול אכלו. לא  
יצא. דליגלאי מילתא עליו  
הוה מתנה (סו.). דהוה  
ליה גזל למפרע (קדושין  
טו.). לא יאחו אדם  
וכו' והתפלל. שאין דעמו  
מיושבת עליו מתנה שברי  
לבו ממד עולין שלא  
יפלו מידו (ברכות כב.).  
ולא יישן בהן. שמה  
יפוח (סו.). קורא כנסת  
שמה יפוח. סנין כו'  
הרי אלו כיוצא בהן.  
לענין מפלה שיוצא עליון  
שלא מפול הסנין ומקיע.  
ואקבעה משקר והעשות  
יאבדו והכחי יעקב (סו.).

ולקחתם שתהא לקיחה לב"א וא' מלל כתיב ולקחתם  
לשון יחיד וגבי סוכה לא לריך קרא דהא כתיב  
כל האורח: אלא א"ב נתן לו במתנה. ובאלמנה השומפין נמי לא  
נפיק כדמוכח בשליה יש נחלין (ב"ב דף ק"ו ושם) גבי אחין שקנו  
אחרוג במפיסת הבית ולא חשיב  
שלו כיון דלון מיוחד שלו אלא כשאל  
הו ואליו יולא זו ומנה שנהגו הקהל  
לקנות אחרוג בשותפות מלמדין אותן  
שיהו כולם נתן כל אחד ואחד חלקו  
לחזירו על מנת להחזיר ויש לקמור  
דכיון דקנאוהו על מנת ללאת זו  
ואע"ג שלא פירשו סתמא דמלתא  
כאלו פרשו דמי כיון דענין אחר  
אין יכולין ללאת זו:  
הרי"ך אחרוג זה במתנה על מנת  
שתחזירוהו ר"י. בשום מקום  
אין מדקדק הש"ס בלשונו להקדים  
תנאי למעשה ותנאי כפול והן קודם  
ללוא אע"ג דבהכי מיידי אלא שמקצר  
לשונו לפי שלא על מידוע זה צא  
להשמיענו ולא דמי לתנאי ומעשה  
דבר אחד דהיינו כשעשיהם סותרים  
זה את זה כי היכא דעל מנת שחזיר  
לי את הנייר צפק מן שאחוז (גיטין  
דף ע"ג ושם) ווא"ת כיון דאמר ע"מ  
שחזירו לי א"כ אם הקדישו אינו  
מקודש כדמוכח בסוף יש נחלין (ב"ב  
דף ק"ו): גבי שור זה נתון לך במתנה  
ע"מ שיחזירוהו לי דכיון דקאמר לי  
מידו דמי לי קאמר ווא"כ הי"ך יא  
והא אן תנן צנדיים פרק השומפין  
(דף מ"ג) גבי מתנה דבית חורון  
דכל מתנה שאינה (ס) שאם הקדישה לא  
היא מקודשת לא שמה מתנה ו"ל  
ד"ג הו צידו להקדיש להיות קדוש  
כל זמן שהוא צידו על שיחזיר ועוד  
דהתם נמי לא צהקש מלוי טעם  
המתנה כדמוכח צנדיים ירושלמי  
דאמר עלה רבי ימייה רבי יהודה  
צעי מעתה מתנה אין אדם נתון  
מתנה הוה צידו ע"מ שלא יקדשה  
לשמים ומשני מתני' כל מתנה שהיא  
כמתנת בית חורון שהיתה צערמה  
שאם הקדישה אינה מוקדשת אינה  
מתנה כלומר שלא נמנה לו שהיתה  
המקבל שום הנאה שזעולס אלא  
שהיא מותר לאצוי של נתון זה ודאי  
הערמה צעלמא ולא שמה מתנה  
שחרי לא זכה צה לענין עלמו לשום  
דבר וא"כ מה הקנה לו אכל הכא  
דמוכה ליה שהינה זו שמה מתנה  
ולא הזכיר שם הקנה אלא משום שעל  
הקדש הוה מעשה ולשון כל מתנה  
שאינה וכו' מוכיח כן דמשמע שאינה  
מתנה לשום דבר גם סעודתו היתה  
מוכחת עליו שלא היה דעמו ליתן  
כלל לענין שום דבר רק שיעא אצוי  
ויאלא כמת שפרש שם בגמרא לא  
משום דיומתי אסור צמוד הנאה  
אלל צעלמא מתנה היא אע"פ שאין  
יכול להקדישה כדתן פרק במתא  
דנדרים (דף פ"ג). שנתן לבתו מה  
שנתת ונתנת לפיה וצ"פ דקדושין  
(דף ט' ג') ושם שנתן לעצד ע"מ שילא  
זו לחיותו: ו' ואם לאו יצא.  
ומה שלא החזירו רבי יהושע לרבן גמליאל אלא נתנו לרבן גמליאל  
היה שילאו כולם וא"כ שיחזירו: ואמר שבוין וקערה וכבר ובעות הרי אלו כיוצא בהן. אלעזרין ליה לשמואל למימר  
ללא תימא דיוקא מפילין וס"ת דליכא ציון כתיב הקודש צנפילתו טריד צהו טפי ואין דעמו מתישבת בתפלתו:

אמר

מסורת הש"ס

6) לולב, לו 3) כשיי אמה ועבר מזה אלל כ"י וביה מסוף, א) ועינין ב:1) עינין ב:1) (מספ' 1) עינין ב:1) (מספ' דמגנה פ"א ה"ג, 3) גני לית לא נקט לשנה דלוקח דמספחא יו לו טעמא וגי לולב נמי יוכל ללמא בלולב: על אפי' חוס' עינין ב: ד"ה היודע, 1) (מספ' סס ומספ' טהרות פ"ג ה"ה, 1) (דף מה: 1) (ס' ב"ר: 1) (מספ' ט) (ג'ל ומשודע, ע"כ)

תורה אור השלם

1. תורה צוה לנו משה מורךשה קדלת יעקב: דברים לו ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר אביי וכו' איני זכירכות כוונה. עיין לעיל דף לו טעמא חוס' ד"ה ע"כ:

מוסף רש"י

ומחזיריה למים בשבת. שטיו שרין האגודה כצמח כמי שלא יבשו (ע"כ ר"ח). הררין ע"ד לולב הגזול

רבינו חננאל

לא שנו שפטור אלא שלא יצא בו מוקדם שנמצא מרצונו עכשיו לצאת בו, ולפיכך פטור. אבל יצא בו חייב חטאת, ואוקמה אביי, כשהפך הלולב בשמאל ואחריו בימין. ורבי אבהו כשהשיאו כבלי, דכי האי גונא לא נפק ביה בהגבתו, כי דרך ביתו הוא. והא דאמר רבא בשמעתא דרביה הא, דאי נקטיה סבורא נפיק ביה ידו חובתו, דלוקחה על ידי דבר אחר שמה לקוחה. הגי מילי כגון סודר הדוא דכ כבוד אבל לקוחה בכלי הדוא דרך דיון לא. אמר רב הונא אמר ר' יוסי, עולת העוף שנמצאת בין אנפייס, פ"ה שנמצאת מלוקח בין אנפייס, וכסבור חטאת העוף היא, ואכלת פטור. פשיטא, מהו דתימא גבי לולב טעה בדבר מצוה ומכל מקום עשה מצוה, אבל (ה)עולת העוף דלא עשה מצוה, כי אכילת העולה אינה מצוה, לייחוב, קמ"ל דפטור. ואוקימנא על רב הונא, ר' יוסי אמר השוחט תמיד שאינו מבוקר להלכתו בשבת חייב חטאת כ"י. הנה ר' יוסי טעה בדבר מצוה מתיים, ומשני בר מההיא דרא אוקמה גזון שהביאו מלשכת הטלפין שייך מבוקרין, לפיכך חייב חטאת. מקבלת אשה מיד (בתה) [בת] ומיד בעלה לולב, ומחזרה למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בה נטילה לולב,

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

מב.

עין משפט גר מצוה

ק"ו א מ"י פ"ב מהל' שגגות הלכה י: ק"ח ב ג מ"י פ"ו מלכות לולב הל' ט סגמ עשין מד: ק"ד ד מ"י שם הלכה יא סגמ ש טושיע ח"ט ס' מנהל פ"ו: ק"ב ה ו מ"י פ"ו מהל' לולב הלכה כה סגמ עשין עד טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב ז מ"י שם הלכה יב סגמ ש טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב ח מ"י פ"ג מהל' לולב הלכה ו סגמ עשין ט טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב ט מ"י פ"ד מהל' ח"ט הלכה יג סגמ עשין יב טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב י כ מ"י פ"ה מהל' ח"ט הלכה יד סגמ עשין יד טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב יא מ"י פ"ו מהל' ח"ט הלכה יו סגמ עשין יז טושיע ח"ט ס' מנהל: ק"ב יב מ"י פ"ז מהל' מנומות הלכה יז:

רבינו חננאל (המשך)

היינו תורתן אריב (אשה) לטלילתו, קמ"ל אפי' אשה מחזרת לטלילתו, וכל שכן איש. ומחזרתו למים בשבת ולא גזרין משום השקלא]א] רובים. ויודלמא תני מטלילין עצי בשמים להרחיב בתן לחולה בשבת. רבנן דקיסרי אמרין, ערבה מותר להניח לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין יורה [וט] מוסיפין במערה מחליפין. יש מי שאומר, מחזירין ומוסיפין ומחליפין הכל במים. ויש מי שאומר, ומחליפין ומוסיפין בהודס הוא. ומסבחיבא כמאן דאמר במים, דהא מחזירין ומוסיפין ומחליפין קתני. היכא דמחזירין בשבת, תמן קתני דמוסיפין. ביום טוב ותמן קתני דמחליפין במערה. ומאי אין מוסיפין מים בשבת, מיהו שם בשבת. כמשיק רובים בשבת. פ"ה. כל קטן היודע לטעם בלולב חיוב, היודע להתעטף בציצית חיוב, היודע לשמור תפילין אבי לוקח לו תפילין, היודע לדבר אבי מלמדו תורה צוה לנו וגו' ופסקו הראשון מקריה שמע, היודע לשמור ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות, היודע לשמור גופו אוכל על גבי גופו טהרות, כיצד בודקין אותו, 6) (מסבילין אותו ומוסרין לו חולקין לשם תרומה, ורואין. היודע לשאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור. היודע לברוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרנות.

אמר אביי בשחפכו. ומדאיטריך לשנויי הכי משמע דצירכה ליה דמנות \* אינן צריכות כוונה דהא קלי אמרנא לרשות הרבים והתם אין שייך מתכוין לנאת כל כמה דלא צריך ועוד דאריי צוהוך אלל בקי ללמדו ותימה דצוקף לראוהו צ"ד (ר"ה ד' כח:). דלמר רבא מנות אינן צריכות כוונה קא מותבי ליה אציי טובא ושמא אציי קיבלה מיניה: עולת העוף שנמצאת בין אנפייס. למנא דלמרי' שיליה אלו דצריס (פסחים ד' ע"ב): דלא פטר רבי יוסי בלולב אלא משום דזמנו צהול כרין לומר דהאי נמי זמנו צהול כדי שלא תצא חטאת לידו נומר: **במה** דתימא התם הוא דמעה בדבר מצוה ועבד מצוה אב"י הכא מעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אימא לא קא משמע לן. פלוגתא היא בפסחים פרק אלו דצריס (סס) דמחייב התם צנתחלף לו שפוד של נומר בשפוד של ללי ואכלו ואית פסריס דגרסי מהו דתימא הני מילי מזהו דרמי עליה אלל מזהו דלא רמי עליה אימא לא כלומר לולב דלא סגי ליה דלא שקיל דאי אפשר על ידי חטאים אלל חטאת אפשר שיללנה אחר:

**שאינו** מבוקר בהלכתו. ואפי' נמנא תם משום דטעון ציקור ד' ימים קודם שחיתה דצפרק מי שהיה טמא (שם דף י"א). יליף לא מפסח צגורה שזה: **היודע** לישאל ברשות היחיד ספקו במא. אלל אינו יודע לישאל אפילו צרשות היחיד ספקו טהור דנדרשין צטוטה פרק כ"ס (ד' כח:): **היודע** לפרוס פיהווארין ותרומה בהבית הגרנות. מקמי הכא אין חולקין לו צגורין אלל משגרין לו לציטו אס יודע לשומרה צטהרה והכי תניא צגמרל דנושאין על האנוסה ציצמות (ד' ע"ב): עשרה אין חולקין להן תרומה צצית הגרנות וקא חשיב חרש שוטה וקטן וקתני סיפא משגרין להן צצמתיה וצצית הגרנות אין חולקין לו צציון תרומה היא שאין כל רואיו בקיאין צו שיועד לשומרה צטהרה אלל לציטו משגרין לו הצקיאין צו צציו שיועד לפרוס כפיו ופורס צציו הכל יודעין שהציא שמי שערות שאין קטן פורס את כפיו כדמתן צצמילה (דף כ"ה). כך פ"י צקונט' ולא משמע הכי אלל צקטן ממש איירי דומיא דהיודע לדבר אציו מלמדו מורה והיודע לשחוט וכן כולוה אחריי והא דלמר צנושאין על האנוסה (בימות דף ע"ב): דלין חולקין תרומה

דאין קטן פורס את כפיו כדמתן צצמילה (דף כ"ה). כך פ"י צקונט' ולא משמע הכי אלל צקטן ממש איירי דומיא דהיודע לדבר אציו מלמדו מורה והיודע לשחוט וכן כולוה אחריי והא דלמר צנושאין על האנוסה (בימות דף ע"ב): דלין חולקין תרומה

לא שנו "אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב הא ימדאגבהיה נפק ביה אמר אביי בשחפכו רבא אמר אפילו תימא שלא הפכו הב"ע כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה יהני מילי דרך כבוד אבל דרך בזיון לא אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמצאת בין אנפייס וכסבור חטאת העוף היא ואכלה פטור מאי קא משמע לן דמעה בדבר מצוה פטור היינו הך מהו דתימא התם הוא דמעה בדבר מצוה \* פטור היינו דעבד מצוה אבל הכא דמעה בדבר מצוה ולא עבד מצוה אימא לא קא משמע לן מיתבי רבי יוסי אומר השוחט את התמיד שאינו מבוקר כהלכתו בשבת חייב חטאת וצריך תמיד אחר אמר ליה בר מינה דההיא דהא אתמר עלה אמר רב שמואל בר חתאי אמר רב המנונא סבא אמר רב יצחק בר אישאי אמר רב הונא אמר רב כגון שהביאו מלשכה שאינן מבוקרין: **מתני'** המקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה והשוחטו למים בשבת רבי יהודה אומר 'ובשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין \* קטן מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל קא משמע לן: קטן היודע לטעם חייב בלולב: **גמ'** פשיטא מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל קא משמע לן: קטן היודע לטעם חייב בלולב \* להתעטף חייב בציצית \* לשמור תפילין אביו \* לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומדו תורה וק"ש תורה מאי היא יא"ר המנונא יתורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ק"ש מאי היא פסוק ראשון \* היודע לשמור גופו אוכלין על גופו טהרות לשמור את ידיו אוכלין על ידיו טהרות היודע לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור היודע לפרוס כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות היודע

רבי יוסי אומר השהו את הממיד שאינו מבוקר להלכתו מן המומין צצבת חייב חטאת. משום שחיתה צצבת שאינה של מצוה ואינה דוחה אלא מצוה טעה דצבר מצוה ולא עשה מצוה חייב שחרי טרוד זה צצמורה שיהיה רוצה לשחוט תמיד של צצבת וכסבור שחטא מבוקר: להכשירן לא גרסינן: מלשכה שאינן מבוקרין. דאין זה טועה דצבר מצוה שצצלשכה זו אינו טרוד שאינן עומדין להקריבה להיות חרד עליהם מתי יקריבו ואף חרדת זמן התמיד לא שייכא הכא שקריב למיד הוא ולא דק צצלשכות להצדין מאחיו יציא: **מתני'** מקבלת אשה מיד צצבה וצטעה. את לולביהן ולא חמרין קמטלטלא מיד דלא חיי: מחזירין למים. שלא יכנסו: **צצבת** מחזירין. שהרי מכאן נטלוס היום אלל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים קטן מהני דטרס לתקוני מנא: צצמור מחליפין. צצולו של מועד מצוה להחליף: **גמ'** אימא לא. דלגבה איכא איסור טלטול: קא משמע לן. כיון דראו לנטילה אנשים מותרת כלי עליו ומותר צצטלטול לכל: חייב צצולב. לחנכו מדצריס: לשמור ספילין. שלא יכנסו בהן לציט הכסא: היודע לשמור גופו. מטומאת מגע ומשא והאל: אולנין על גופו טהרות. אס נגע גופו צצטהרות אין חוששין להס. אלל לא על ידיו אס נגע צציו צצטהרות חוששין להס שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו ממותרת קתם ידים שגורו עליהם להיות צציות אלל אס כן יודע לשומר אלל היודע לשמור את ידיו משנטלס אינו נוגע צצוס דבר ספק או צצפסיק המטמא את הידים ואס לא חזר וצציל לייגע צצטהרות נוטל ידיו: אולנין על ידיו טהרות. שנגעו ידיו צצס: היודע לישאל. שאס שאלין אותו נגעת צצומאה זו יודע להשיב הן או לאו או איני יודע: צצשות הרבים ספיקו טהור. אס שאלוהו ואמר איני יודע: צצשות פיהו ספיקו טמא. ומהי גמירי לה הלכתא מסוטה כדאמרין צצמסכת סוטה (דף כ"ה). ומכאן אתה דן לשרן כו': היודע לפרוס כפיו. כשהוא רבן: חולקין לו תרומה צציות הגרנות. ומקמי הכי אין חולקין לו צגורין אלל משגרין לו לציטו אס יודע לשומרה דהכי תניא צגמרל דנושאין על האנוסה צצצמות (דף ע"ב): עשרה אין חולקין להן תרומה צצית הגרנות וקטן כ"י וכולן משגרין להן צצמתיה צצצית הגרנות אין חולקין להם צצציון תרומה הוא שאין כל רואיו יודעים צו שהוא צצקי לציטו משגרין להן הצקיאין צצציון תרומה הוא שאין כל רואיו יודעים שהציא שמי שערות שאין קטן פורס את כפיו כדאמרין צצצמילה (דף כ"ה). הלכך חולקין לו: היודע

6) לטון המוספחא דטהרות פ"ג דף כ"ה וצ"ל צצקין אותו מטלילין אותו ומוסיפין לו חולקין לפרוס את הים יודע לשמור את גופו אוכלין על גופו לשמור את ידיו חולקין על צצ צצ טהרות. ע"כ.